

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Fakulta architektury
Faculty of architecture

Ústav prostorové tvorby
DEPARTMENT OF SPATIAL DESIGN

TEZE DIZERTAČNÍ PRÁCE
Abridged version of the PhD Thesis

DESIGN-BUILD
ZKOUMÁNÍ MOŽNOSTÍ A POPIS METODIKY VÝUKY A REALIZACÍ
DESIGN-BUILD
EXPLORING THE POSSIBILITIES AND DESCRIBING THE METHODOLOGY OF
TEACHING AND IMPLEMENTATION

AUTORKA PRÁCE:
Ing. arch. Kristýna Smržová
AUTHOR

ŠKOLITELKA:
Ing. arch. Barbora Ponešová, Ph.D.
SUPERVISOR

Brno, 2025

Poděkování

Děkuji své školitelce Barboře Ponešové za odborné vedení a cenné připomínky k mému výzkumu, společné vedení ateliérových prací design-build a za přátelskou podporu při tvorbě této práce.

Dále děkuji svému partnerovi Michaelu Gabrielovi a kolegovi i kamarádovi Petru Preiningerovi z našeho společného architektonického studia za podporu, spoluvedení realizací a jejich praktické zkušenosti při organizaci design-build projektů pro studenty architektury. Dík patří i všem studentům a kolegům, kteří se na těchto projektech aktivně podíleli.

V neposlední řadě děkuji kolegyním Jolaně Tlukové za cenné rady při psaní této práce a Šárce Malošíkové za rozšíření obzorů v oblasti problematiky design-build v celosvětovém měřítku.

A děkuji i mojí mámě za její podporu i za to, že mi neúnavně nosila kávu do ateliéru při psaní této práce.

Klíčová slova

Design-build, live project, learning by doing,
architektonické vzdělávání, praktické vzdělávání,
výsledky učení, hands on experience, experiential
learning

Keywords

Design-build, live project, learning by doing,
architectural education, practical education, learning
outcomes, hands-on education, experiential learning

Obsah:

1. Úvod	6
2. Vysvětlení pojmu design-build	7
2. 1. Architektonická a stavební praxe – nejčastější chápání pojmu design-build	7
2. 2. Metodika výuky na školách architektury – stručný popis podstaty problematiky ve výuce	7
2. 3. Možnosti design-build projektů v rámci sociální problematiky, témat rozvoje a výzkumu	8
3. Metoda výuky design-build	8
3. 1. Porovnání s tradiční ateliérovou výukou	8
3. 2. Learning by doing, Hands-on education, experiential learning	9
4. Historický kontext výuky design-build	10
5. Design-build projekty na zahraničních školách architektury vs. FA VUT a FA ČVUT	10
5. 1. Příklady rozmanitosti zahraničních projektů vedených metodou výuky design-build	11
5. 2. Výuka metodou design-build a její přesah z ateliéru K. Smržové na FA VUT	12
5. 2. 1. Výuka dětí – elementární architektura	12
5. 2. 2. ZAR – kartonový design-build	13
5. 2. 3. Studio design-build – testování metody na FA VUT – stručné závěry	13
Největší pozitiva autorčiny výuky formou design build:	14
5. 3. Vybraní kolegové z FA VUT – rozhovory	15
5. 3. 1. Jan Mléčka – Dílna – letní škola architektury	15
5. 3. 2. Martin Kaftan – design-build jako možnost experimentu	16
5. 4. Design-build jako metoda výuky: Rozhovor se Šárkou Malošíkovou, FA ČVUT	17
6. Obecné možnosti a požadavky design-build projektů v rámci kontextu FA VUT	18
6. 1. Ukotvení ve studijním plánu fakulty – kontext FA VUT	18
6. 2. Finance	18
6. 3. Tým	19
6. 4. Spolupráce s partnery	19
6. 5. RUV a RIV, PR a projektové oddělení fakulty	19
6. 6. Právní hlediska (kontext ČR)	19
6. 6. 1. Proces povolování stavby/ instalace	20
6. 6. 2. Zodpovědnost	20
6. 6. 3. Bezpečnost práce	20
7. Stěžejní fáze a vzorce design-build projektů v kontextu implementace do výuky – aplikační část	20
7. 1. Fáze přípravy výuky design-build – probíhá bez účasti studentů	20
7. 1. 1. Příprava zadání	21
7. 1. 1. 1. Cíle	21
7. 1. 1. 2. Možnosti a podmínky	21

7.1.1.2.1.	Soukromý prostor vs. veřejný prostor vs. krajina	21
7.1.1.2.2.	Uživatelé	22
7.1.1.2.3.	Materiál	22
7.1.1.2.4.	Počet studentů a ročník studia	22
7.1.1.2.5.	Nástrojové vybavení a dílna	22
7.1.1.2.6.	Trvalé stavby	22
7.1.1.2.7.	Dočasné stavby	22
7.1.1.2.8.	Prefabrikované stavby	23
7.1.1.3.	Formulace zadání	23
7.1.2.	Časový harmonogram	23
7.1.3.	Specialisté	23
7.1.4.	Rozpočet, žádost o finance	23
7.2.	Průběh projektu – probíhá společně se studenty	23
7.2.1.	Fáze navrhování	24
7.2.1.1.	Úvod studentů do zadání	24
7.2.1.2.	Teoretická a analytická část	24
7.2.1.3.	Navrhovací část	24
7.2.1.3.1.	Testování	24
7.2.1.3.2.	Spolupráce se specialisty	24
7.2.1.3.3.	Materiál a nástroje, příprava studentů	25
7.2.1.3.4.	Realizační projekt	25
7.2.2.	Fáze realizace – stavební workshop	25
7.2.2.1.	Studenti a jejich role	25
7.2.2.2.	Vedoucí projektu, specialisté a jejich role	25
7.2.2.3.	Časový harmonogram postupu realizace	26
7.2.2.4.	Transport a skladování materiálu	26
7.2.2.5.	Nástroje, spotřební materiál a spojovací prvky	26
7.2.2.6.	Organizace staveniště a nakládání s odpadem	26
7.2.2.7.	Lokalita a stavební parcela	27
7.2.2.8.	Podklady	27
7.2.2.9.	Trvání realizační fáze projektu	27
7.2.2.10.	Předání stavby a ukončení workshopu	27
7.2.2.11.	Závěrečná inventura a úklid	27
7.2.2.12.	Aspekt počasí	28
7.2.2.13.	Ubytování a stravování	28
7.2.2.14.	Zdroj energie a vody	28
7.2.2.15.	Psychologický aspekt	28
7.2.3.	Fáze reflexe projektu a zpětná vazba uživatelů	28

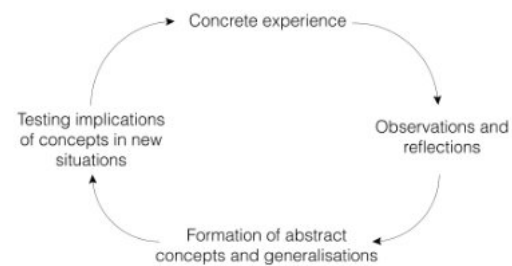
7.2.4.	Zhodnocení problémů a reflexe po časovém odstupu	28
8.	Případové studie – design-build studio Smržová (a kolegové), FA VUT	29
	Pod ledovcem	29
	Lelekovice – Dvě věže a Koruna	31
9.	Přínos a přesah design-build projektů v kontextu malých staveb	34
9.1.	Ve výuce architektů	35
9.1.1.	Možné definice výsledků učení	35
9.1.2.	Potenciál pro FA VUT	36
9.2.	V architektonické praxi	36
9.3.	Ve veřejném prostoru	36
9.3.1.	Design-build a aktivace veřejného prostoru – Archipop	37
	Wagon a festival Svitava pod parou – případová studie	37
9.4.	Aktivace staveb, komunitní projekty a sociálně uvědomělá architektura	38
9.5.	Společenský a kulturní přínos	39
9.6.	Networking	39
10.	Závěr	39
11.	Slovníček pojmů	40
12.	Literatura a zdroje	41
	Použitá literatura a internetové zdroje	41
	Zdroje ilustrací a vyobrazení	43
13.	Seznam vlastních prací	48
	Publikační činnost	48
	Výzkumné projekty	49
	Mezinárodní design-build projekty - lektorské pobyty	50
	Výstavy	50
	Přednášky	50
	Rozhovory	51
	Katalog realizací	51
14.	Výběr ohlasů	51
15.	cv	53
16.	Abstract	55

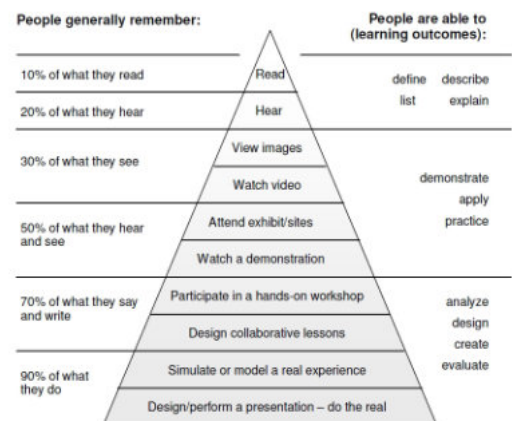
1 - Studenti Yale School of Architecture sledují, jak je střešní panel držený jeřábem umísťován na stavbu projektu Jim Vlock Building Project pro Columbus House na Adeline Street v New Havenu dne 8. srpna 2017. foto: Arnold Gold / Hearst Connecticut Media.

1 (Dewey a Hinchey 2019)

2 CLOKE, Harry, 2023. Edgar Dale's Cone of Experience. Growth Engineering [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.growthengineering.co.uk/what-is-edgar-dales-cone-of-experience/>

2 - Lewinův model zážitkového učení (*Experiential Learning Model*) autor: Jon Ord

3 - Kužel zkušeností definovaný Edgarem Dalem autor: Salvatore Parisi

1. Úvod

Studenti architektury často problematicky propojují své teoretické znalosti s praxí. Jedním z důvodů je ten, že budoucí architekti si zpravidla nemohou na škole vyzkoušet, jaké to je realizovat stavbu a co to všechno obnáší. Metoda design-build, jež má své kořeny už v době Bauhausu a byla formálně zařazena do studijního plánu na Yale School of Architecture v roce 1967, umožňuje studentům projít celým procesem – od návrhu až po finální realizaci stavby. Tento přístup rozšiřuje nejen znalosti navrhování, ale také rozvíjí klíčové dovednosti jako kritické myšlení, organizační schopnosti, komunikaci i týmovou a mezioborovou spolupráci. Základním principem je učení praxí (*learning by doing*), které podle teorií Johna Deweyho¹ a Edgara Dalea² napomáhá lepšímu zapamatování informací získaných z reálné činnosti.

V českém prostředí, kde je architektonické vzdělávání tradičně zaměřeno převážně na teoretické, technické a zobrazovací předměty a ateliérovou výuku (navrhování), představuje metoda design-build efektivní způsob, jak překlenout propast mezi teorií a praxí. Praktické testování této metody na Fakultě architektury VUT dokládá, že studenti díky vlastní realizaci získávají hlubší vhled nejen do navrhování, ale i do plánování, vyšších stupňů dokumentace, koordinace práce a komunikace. Realizace projektů přispívá ke zvyšování sebedůvěry a pomáhá odstraňovat „strach z navrhování“, jež často brání kreativnímu přístupu.

Metoda design-build však není omezena pouze na akademickou sféru. Jejím dalším přínosem je využití při realizaci malých staveb a komunitních projektů, kde pomáhá snižovat náklady, podporovat udržitelnost a rozvoj místních komunit. Další možnosti jsou v přesahu do témat výzkumu.

Cílem této práce je prakticky popsat metodu design-build a její specifika, především pak v kontextu možnosti rozvoje na FA VUT a v prostředí ČR, identifikovat a definovat klíčové vzorce v jejím organizačním procesu a představit ji širšímu publiku jako nástroj, který může nejen formovat architektonické vzdělávání a zkoumat

nové postupy, ale také obnovit kontakt s praktickými – často již pozapomenutými – možnostmi ovlivňování prostředí prostřednictvím menších zásahů a staveb. Díky realizovaným případovým studiím poskytuje práce podrobný vhled do procesu řešení těchto typů projektů v různých kontextech v rámci České republiky. Výzkum byl veden především metodou *Research by design*³, tedy praktickým ověřováním metody design-build v daném kontextu a následně porovnáván s dostupnými informacemi o této metodě i diskutován s kolegy zabývajícími se tímto tématem.

2.Vysvětlení pojmu design-build

Pojem design-build má široký význam a autorka této práce se zabývá pouze určitou jeho formou, která je spjatá s výukou studentů a s možnostmi využití v kontextu malých staveb a zásahů.

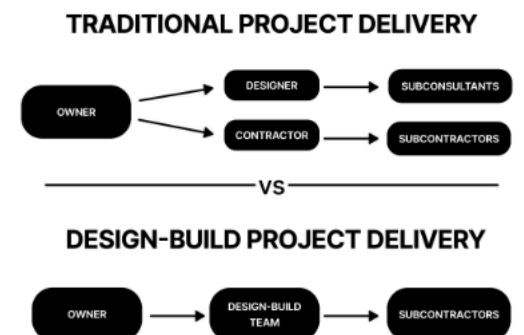
2. 1. Architektonická a stavební praxe – nejčastější chápání pojmu design-build

Nejčastější forma chápání pojmu design-build souvisí s postupem firmy, kdy jako jeden dodavatel (nebo sdružení dodavatelů) odpovídá za celý průběh projektu od návrhu až po realizaci. Do češtiny lze tento mezinárodní pojem přeložit jako realizace na klíč. Tento význam není v práci dále rozveden.

2. 2. Metodika výuky na školách architektury – stručný popis podstaty problematiky ve výuce

Tolya Storonov ve své knize *The Design Build Studio, crafting meaningful work in architecture*⁴ předkládá různé přístupy k design-build projektům, které spojují akademickou teorii s reálnou praxí. Design-build ateliéry tak umožňují studentům řešit praktická omezení – například pevně stanovené rozpočty, materiálové limity či detailní programy – a tím posilují odpovědnost za navrhová rozhodnutí. Mezi pedagogy, kteří se praktickým využíváním této metody etablovali, patří i

3 Research by design je kvalitativní forma výzkumu, který lze v určité míře přirovnat k samotné práci architekta a celkové anabázi procesu tvorby kvalitního výstupu. Architekti také využívají širokou škálu nástrojů jako je diskutování témat, psaní, testování, ověřování, kritické zhodnocení atp. v cestě za kvalitním výsledkem. Testování dané problematiky v konkrétních podmínkách se tak ukazuje jako relevantní zdroj poznání k úspěšnému nastavení konkrétních kroků v určitém kontextu. (Fraser 2013) S.1-2

4 - základní myšlenka projektů design-build v běžné výstavbě, zakázku obstarává jeden subjekt od návrhu až po realizaci autor: Autodesk Inc.

4 (Storonov 2018) S.26

5 Michael Hughes zahájil svou pedagogickou činnost na Cornellově univerzitě po profesní praxi v losangeleských kancelářích Richarda Meiera a Franka Gehryho. Je také spoluvlastníkem a spoluzakladatelem Catovic Hughes Design. Jeho výzkum, výuka a tvůrčí činnost se zaměřují na kombinaci designu, komunitní angažovanosti, tektoniky a zkoumání materiálů. Tyto zájmy formují jeho pedagogický přístup, který klade důraz na integrovanou architektonickou výuku, zahrnující praktické učení, udržitelné postupy a občanskou odpovědnost. AMERICAN UNIVERSITY OF SHARJAH, 2016. Mr. Michael Hughes. American University of Sharjah [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.aus.edu/faculty/michael-hughes>

6 (Sara 2004) S. 199- 225

5 - Agora Maximus, Projekt taktického urbanismu, LAAB Collective + Signature Design Communication
autor: Raphaël Thibodeau

7 Taktický urbanismus, koncept, který si v dynamické oblasti městského plánování získává stále větší popularitu, revolučně mění způsob, jakým jsou města navrhována a rozvíjena.

URBAN DESIGN LAB, 2023. What Is Tactical Urbanism? [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://urbandesignlab.in/what-is-tactical-urbanism/>

6 - Bývalý průchod klasifikovaný jako nezastavitelný byl prověřen metodou design-build, ateliér aaa, zkoumal nové využití tohoto prostoru v Paříži
autor: aaa - Atelier d'architecture autogérée

Michael Hughes⁵. Ten, po ukončení studia, čelil nejistotě při navrhování rodinného domu a díky realizaci svépomocí získal klíčové zkušenosti, které ho posunuly v jeho profesním růstu. Dále Sara Rachel ve své dizertační práci⁶ poukázala na pozitiva i negativa design-build výuky na různých školách. Studenti velmi oceňují možnost ověřit si své návrhy na reálné stavbě a vnímají tento proces jako transformační, zároveň se opakovaně objevují stížnosti na nedostatečnou organizaci, časové omezení a problémy se skupinovou prací. Z těchto důvodů je nutné metodu design-build kvalitně organizačně nastavit. Autorka této práce testovala design-build výuku na FA VUT v letech 2017–2024 a své závěry z řešení těchto projektů prezentuje v dalších kapitolách (6, 7 a 8).

2. 3. Možnosti design-build projektů v rámci sociální problematiky, témat rozvoje a výzkumu

Menší design-build projekty představují ideální platformu pro řešení sociálních problémů a rozvoj veřejného prostoru. Tyto projekty, často zaměřené na konkrétní komunitu, využívají inovativní přístupy městského plánování – jako jsou pop-up intervence či taktický urbanismus⁷ – a pracují na principu „odspodu nahoru“ (*from the bottom up*). Design-build se osvědčuje také jako nástroj pro testování nových technologií, materiálů a konstrukčních přístupů v reálném prostředí.

3. Metoda výuky design-build

3. 1. Porovnání s tradiční ateliérovou výukou

Metoda design-build je, zjednodušeně řečeno, rozšířením možností ateliérové výuky, a to hlavně v praktickém slova smyslu. Hlavní myšlenkou je především provést studenty architektury od konceptu až k realizaci tak, aby se co nejvíce účastnili celého tohoto procesu – tedy zorganizovat proces a postavit vlastní návrh. Následně mají možnost sledovat fungování stavby, reakce jejích uživatelů, případně poučení se z procesních chyb. I když některé univerzity, zejména v USA, realizují komplexnější veřejné stavby, většina

projektů se zaměřuje na menší objekty, což odpovídá i možnostem výuky v ČR.

Design-build je časově, organizačně a finančně náročnější než klasický ateliér a vyžaduje pečlivé plánování – od formulace zadání přes nákup materiálu až po organizaci stavby. Spolupráce s externími subjekty přináší specifickou situaci, kdy konkrétní návrh vzniká až ve spolupráci se studenty v rámci semestru.

Transparentní nastavení podmínek spolupráce a zpětná reflexe celého procesu vede k minimalizaci organizačních nedostatků. Komplikací v prostředí ČR je náročné stavební řízení a povolovací proces, což může narušit i průběh výuky, proto se jeví vhodnějším zadáním menší projekty.

3. 2. Learning by doing, Hands-on education, experiential learning

„Řekni mi a já zapomenu. Ukaž mi a já si zapamatuji. Nech mě zkusit si to a já pochopím.“ *čínské přísloví*

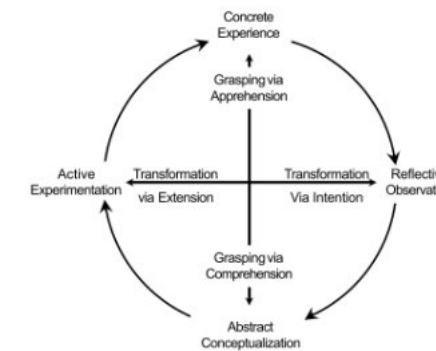
Learning by doing (činnostní učení) či Hands-on education, úzce spojené s Johnem Deweyem⁸, jsou i kritikou autokratického a pasivního vyučování. Dewey zdůrazňoval, že praktické vzdělávání je klíčové nejen pro hlubší pochopení témat, ale i pro rozvoj společnosti, a usiloval o propojení školního prostředí s reálným životem. Podle něj by vzdělávání mělo být aktivní, demokratické, založené na vlastních zkušenostech, sociálním zapojení a reflexi – principy, které jsou základem i metody design-build.⁹

David A. Kolb¹⁰ dále rozvíjí pojetí zkušenostního učení strukturovaným čtyřfázovým cyklem – prožívání, reflexe, přemýšlení a jednání – který odráží přirozený proces učení, často skrze chyby a selhání. Kolb rovněž identifikuje devět stylů učení, jež jsou naučenými návyky ovlivňujícími, jak se v různých situacích učíme. Zdůrazňuje význam flexibility v učení pro osobní rozvoj, adaptabilitu i lepší týmovou spolupráci.¹¹

Nils Gore propojuje tyto myšlenky s metodou design-build, kde úspěch projektů závisí na kritickém dialogu, reflexi a učení se jak z úspěchů, tak i z neúspěchů. Selhání je vnímáno jako cenná zkušenost, která pomáhá pochopit vlastní limity a podněcuje moudrost, pokud se

7 - design/buildLAB, design-build program na LabEx AE&CC, Ecole Nationale Supérieure v Grenoblu - prefabrikace a výstavba pavilonu farmářského trhu v Covingtonu ve Virginii.
autor: design/buildLAB

8 - Kolbův model zkušenostního učení
autor: Grady Roberts

8 1859 – 1952, americký filosof, pedagog, psycholog a reformátor vzdělávání

9 (Dewey a Hinchey 2019)

10 1939, americký pedagogický teoretik

11 INSTITUTE OF EXPERIENTIAL LEARNING, [b.r.]. What Is Experiential Learning? Institute for Experiential Learning [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://experientiallearninginstitute.org/what-is-experiential-learning/>

12 (Gore 2004) S.14

9 - Pouštní přístřešek navržený a postavený studenty, Taliesin West, F.L.Wright school of architecture autor: Nicolás Boullosa

13 (Gropius 1919) S. 1

14 THE SCHOOL OF ARCHITECTURE, [b.r.]. TSOA / Our History [online] [vid. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://www.tsoa.edu/our-history>

15 BLACK MOUNTAIN COLLEGE MUSEUM + ARTS CENTER, [b.r.]. Black Mountain College Studies. Black Mountain College Museum + Arts Center [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.blackmountaincollege.org/journal-of-bmc-studies-home/>

16 YALE ARCHITECTURE, [b.r.]. Building Project. Yale Architecture [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.architecture.yale.edu/academics/building-project>

17 National Architectural Accrediting Board, USA

18 Royal Institute of British Architects, UK

19 (Fattinger 2011)

20 DESIGN- BUILD WORKSHOPS AT VIENNA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, [b.r.]. design-build ::projects [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.design-build.at/projects.html?L=1>

odehraje v bezpečném a podporujícím prostředí. Celkově tyto přístupy zdůrazňují, že vzdělávání není jen o předávání informací, ale o aktivním, neustálém procesu získávání a aplikace zkušeností, který obohacuje jednotlivce i komunitu.¹²

4. Historický kontext výuky design-build

Historický vývoj výuky design-build ukazuje, že principy spojené s navrhováním a realizací staveb sahají daleko do minulosti, i když tento termín byl zaveden až v 70. letech. Dříve byli architekti zároveň i stavitelé, ale s nástupem akademického vzdělávání se tyto role oddělily. Snahou o opětovné propojení řemesla a designu byla škola *Bauhaus* (1919–1933), její zakladatel Walter Gropius zdůrazňoval, že mezi umělcem a řemeslníkem není zásadní rozdíl¹³. Frank Lloyd Wright, který prosazoval učení se praxí, založil v roce 1931 školu architektury v Taliesinu, kde studenti stavěli jimi navržené objekty a učili se z reálných stavebních činností. Odkazem této školy je *The school of architecture* (TSOA) v Arizoně¹⁴. Experimentální přístup měla také *Black Mountain College* (1933–1957), kde studenti a pedagogové sdíleli zodpovědnost za údržbu areálu a rozvíjeli své umělecké dovednosti praktickou formou výuky.¹⁵ *Yale University* byla první institucí, která od roku 1967 plně integrovala design-build do studia¹⁶.

5. Design-build projekty na zahraničních školách architektury vs. FA VUT a FA ČVUT

Metoda design-build je uznávána NAAB¹⁷ a RIBA¹⁸. Peter Fattinger ve své disertační práci¹⁹ mapuje globální kontext této metody analýzou 50 mezinárodních programů – obsahuje 14 případů z USA, 1 případ z Kanady, Austrálie a Asie a 5 z Evropy. Jeho cílem bylo vytvořit komplexní seznam aktivních design-build programů. Fattinger rovněž na Technické univerzitě ve Vídni realizuje projekty zaměřené na komunitní potřeby prostřednictvím drobných zásahů, re-use konceptů a dočasných instalací²⁰.

V roce 2017 vznikla platforma *Design for the Common Good*²¹, na níž spolupracují čtyři mezinárodní sítě – *DesignBuildXchange*, *Live Projects Network*, *Pacific Rim Community Design Network* a *SEED Network* – aby se řešitelé design-build projektů mohli spojit a sdílet zkušenosti. Ursula Hartig, zakladatelka DesignBuildXchange a spoluzakladatelka platformy CoCoon, zdůrazňuje, že design-build projekty jsou nedílnou součástí vysokoškolského vzdělávání. Studenti se totiž podílejí jak na návrhu, tak na realizaci projektů s jasně definovaným zadáním, rozpočtem a harmonogramem.²²

V českém prostředí se výzkumem metody design-build zabývá Šárka Malošíková z FA ČVUT, která ve své knize *Navrhni a postav*²³ mapuje organizaci výuky v pěti světových ateliérech a doplňuje ji rozhovory s vedoucími. V rámci FA ČVUT pak funguje design-build platforma 1:1 lab²⁴.

Na FA VUT pak autorka této práce testovala integraci metody design-build do semestrální výuky (2017–2024). Mimo to jsou zde pořádány realizační workshopy a letní školy dalšími pedagogy.

5. 1. Příklady rozmanitosti zahraničních projektů vedených metodou výuky design-build

Tato kapitola představuje mezinárodní příklady projektů metodou design-build ve výuce a výzkumu, kdy se teoretické poznatky spojují s praktickou realizací, výzkumem materiálů a technologií či reakcí na společenské problémy. Každý tým přistupuje k této metodě individuálně, s různými prioritami a cíli.

Příklady zahrnují:

- *ICD, University of Stuttgart*: Zaměřuje se na výpočetní design a robotickou výrobu, čímž připravuje studenty na moderní procesy v architektuře.

- *ETH Zürich, ITA Institute of Technology in Architecture*: Nabízí kurzy digitální a robotické výroby a propojuje data s materiálem pro inovativní architektonický design.

- *Architecture Association School of Architecture, London – Design + Make*: Specializuje se na dřevo a

21 DESIGN FOR THE COMMON GOOD, [b.r.]. Design for the Common Good (DCG) | a coalition of purpose-driven networks [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://designforthecommongood.net/>

10 - online platforma Design for the Common Good zdroj: Design for the Common Good

22 COCOON, [b.r.]. CoCoon [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://cococon-studio.de/about/>

23 (Malošíková 2018)

24 FA ČVUT, [b.r.]. 1:1 lab [online] [vid. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://1-1lab.cz/>

11 - 1:1 lab FA ČVUT, design-build projekt Atůln, KRNP, ateliér Hlaváček - Čeněk, studenti Struhař, Houdková, Macháčová, Smičková, Tichá, 2020 autoři: Tereza Houdková, Jan Kratochvíl, Jiří Ryszawy, Martin Čeněk, 1:1 lab, FA ČVUT

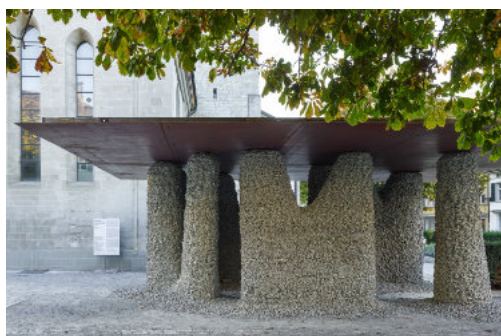

12 - Spine for Brno, design-build projekt FA VUT, vedoucí Martin Kaftan, návrh Petry Kovaříkové, produkce Nicol Gale, Petr Šmídek, konzultace statiky Elmar Hess a Monika Petříčková, 2017 zdroj: VUT v Brně

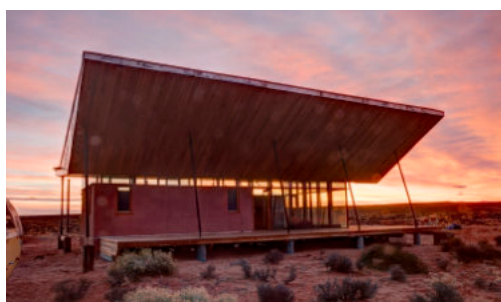

13 - ICD University of Stuttgart, ICD Aggregate Pavilion 2018
autor: ICD University Stuttgart

14 - ETH Zürich, ITA, Rock Print Pavilion 2018
autor: Georg Aerni

15 - Colorado Building Workshop + DesignBuildBLUFF, Studenti se využili stávající základ a prvky typizované budovy, která na pozemku stála při návrhu svého řešení. 2013
autor: Jesse Kuroiwa

16 - Jersey Devil design/build, Football House, Woodside, California
autor: Jersey Devil design/build

praktickou výuku ve 1:1 měřítku v prostředí Hooke Park, včetně praktických seminářů a workshopů.

- *University of Colorado, Denver – Colorado Building Workshop*: design-build program na katedře architektury, který slouží širší komunitě prostřednictvím spolupráce s neziskovými organizacemi na různorodých inovativních projektech.

- *Centre for Architectural Structures and Technology (C.A.S.T.), University of Manitoba*: Interdisciplinární laboratoř poskytující prostor a vybavení pro experimenty s různými stavebními technologiemi.

- *Rural Studio, USA: Mimoškolní program na Auburn University*, kde studenti pracují komunitně se silným sociálním a environmentálním zaměřením.

- *design/buildLAB, École Nationale Supérieure de Grenoble*: Magisterský program podporující ekologicky, sociálně a kulturně odpovědnou architekturu v rámci zkušenostního učení.

- *Jersey Devil design/build, New Jersey*: Neformální skupina, jež od roku 1972 klade důraz na řemeslnou práci, detail a přímou realizaci návrhů přímo na staveništi.

Celkově příklady ukazují širokou škálu aplikací metody design-build, která rozšiřuje možnosti architektonické výuky a výzkumu.

5. 2. Výuka metodou design-build a její přesah z ateliéru K. Smržové na FA VUT

Tato kapitola popisuje různé podoby design-build výuky a projektů, které autorka realizovala s Barborou Ponešovou (a dalšími) v letech 2017–2024. Rozděluje se na: výuku dětí, výuka prvního ročníku - ZAR a výuku design-build. Konkrétní případové studie a vyvozené závěry jsou rozebrány v kapitolách 6, 7 a 8.

5. 2. 1. Výuka dětí – elementární architektura

V letech 2017–2019 autorka se svými kolegy (Ponešová, Gale, Foretník) a studenty FA VUT zkoumala aktivní výuku dětí, zaměřenou na vnímání a poznání prostředí, ve kterém žijí. Iniciativa reagovala na nedostatek výuky z

hlediska kultury prostředí na českých základních školách, kde zároveň pasivní přístup vede k rychlému zapomínání naučeného. Ve spolupráci s *Artschool*²⁵ byly pořádány workshopy pro děti, detailně popsane v knize *Elementární architektura*²⁶. *Artschool*, působící od roku 2012, nabízí kurzy architektury pro děti (6–13 let) s cílem rozvíjet kreativitu a samostatné myšlení. Tato kapitola tak ilustruje význam aktivního učení formou *learning by doing*.

5. 2. 2. ZAR – kartonový design-build

Základy architektury (ZAR) představují první ateliérové zadání na FA VUT, kde se studenti 1. ročníku seznamují s tvorbou vlastního architektonického projektu. Dlouhou dobu vycházely z metodiky Pierra von Meisse. V posledních dvou dekáдах došlo k posunu k individuálnímu přístupu.

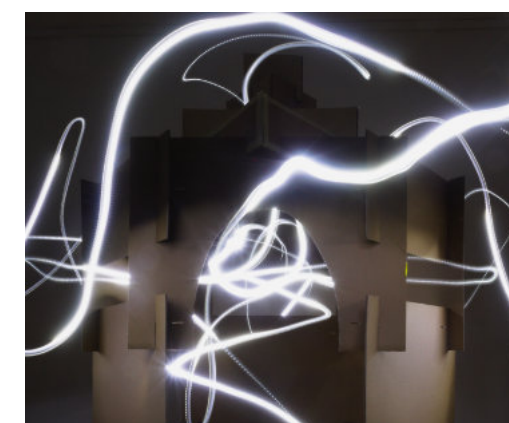
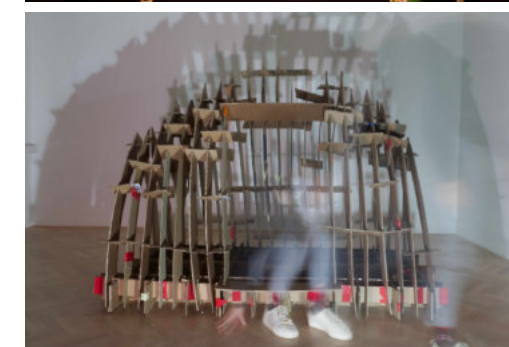
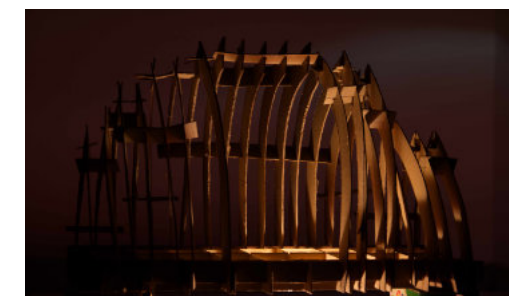
Autorka společně s Barborou Ponešovou a Marií Joja vytvořila zadání ZAR, které pracovníě pojmenovaly *malý design-build*. Principem zadání je snaha studentovi co nejvíce přiblížit primárně měřítko a proporce prostoru formou praktických cvičení, která jsou zakončena tvorbou kartonového modelu 1:1. Práce se strukturou kartonového materiálu v reálném měřítku nám umožňuje uchopit souvislosti prostoru a začlenit první nastínění práce s konstrukcí i její propojení s celkovým návrhem. Případová studie z tohoto ateliéru je součástí dizertační práce.

5. 2. 3. Studio design-build – testování metody na FA VUT – stručné závěry

Strukturovaná výuka metody design-build na FA VUT není momentálně součástí studijního plánu – dosavadní aktivity jsou spíše jednorázového charakteru (workshopy, letní školy). Autorka testovala začlenění design-build do semestrálních ateliérů. I tato iniciativa vedla k vyčlenění předmětu *Specializovaný ateliér A1 – prostorová tvorba – výzkum a realizace*. Tento modul umožňuje vypsání zadání typu design-build. Financování prvních projektů probíhalo přes fakultní rozvojové projekty (FRP), avšak u opakovaných zadání je vhodnější mít předem určený rozpočet. Projekty z let 2017–2024 zahrnují drobné stavby a instalace, jejichž cílem bylo

²⁵ ARTSCHOOL, [b.r.], artschool.cz :: ARCHITEKTURA PRO DĚTI 6-13 LET [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.artschool.cz/detail-1/564>

²⁶ (Ponešová et al. 2019) S. 90- 101

17, 18, 19 a 20 - ZAR 2021 – Ponešová/ Smržová/ Joja, kartonové modely studentů 1. ročníku a fotoworkshop s nasvícenými objekty, FA VUT
autor: Barbora Ponešová a studenti FA VUT

21 - ateliér design-build Smržová/ Ponešová/ Foretník, FA VUT, pracovní model nerealizovaného konceptu, 2020
autor: Kristýna Kučerová

22 - ateliér design-build Smržová/ Ponešová/ Foretník, FA VUT, Kaple, realizovaný projekt, 2021
autor: Jan Prokopius, VUT

seznámení studentů s celým procesem návrhu a realizace.

Největší pozitiva autorčiny výuky formou design build:

- Pozitivní ohlasy studentů, kteří kvitují zejména hlubší uchopení souvislostí potřebných při tvorbě výkresové dokumentace, práci v týmu a fakt, že návrh neskončí tzv. „v šuplíku“.
- Studenti procházeli celým postupem od konceptu až k realizaci a měli možnost si vyzkoušet práci s různými typy materiálů i konstrukcí. Všechny projekty byly úspěšně realizovány tak, jak byly navrženy.
- Nastínění možností rozšíření výuky na FA VUT
- Přispění k nastavování principů pro možnost pevného začlenění metodiky do výuky na FA VUT a rozšíření nástrojového vybavení fakulty
- Realizace je možno vykázat prostřednictvím RUV (registr uměleckých výstupů) a získat tak zpět finance. (záleží na rozsahu a kvalitě projektu, která se posuzuje především počtem mediálních zmínek o projektu)
- Pozitivní náhled vedení ústavu i fakulty na začlenění těchto typů projektů do výuky a přesah pro reprezentaci fakulty.

Největší problémy autorčiny výuky formou design build:

- Nevyužitý potenciál staveb. Potlačení funkce realizovaných objektů na úkor možnosti testování různých druhů konstrukcí, materiálů a konceptů řešení. Vzhledem k omezenému času v semestru, malému týmu, nízkému počtu spoluprací a nedostatečně nastavené organizaci celého procesu je funkce objektů často diskutabilní a jedná se v některých případech spíše o prostorové idee.
- V některých případech došlo k vyloučení studentů z některých fází procesu (např. tvorba rozpočtu, objednávání materiálu, organizace výstavby atp.) primárně kvůli nedostatku času, případně díky prodávám u řešení financí nebo administrativy
- Neadekvátně nastavené zadání a příliš mnoho času věnovaného individuální práci může demotivovat

studenty, kteří na vybraném záměru pro realizaci nepracovali.

- Nedostatek času pro kvalitní školení studentů v používání nástrojů.
- Nebyly nastaveny dlouhodobější formy spolupráce s externími subjekty a to ani z hlediska objednatele staveb ani z hlediska rozšíření mezioborové spolupráce na projektech
- Projekty mají slabý sociální aspekt. Metoda design-build je ideální možností, jak skloubit výuku studentů se společenským přínosem. Studenti pak mají možnost pracovat na drobných projektech ve veřejném prostoru (např. *taktický urbanismus*, *placemaking*), aktivovat nevyužívané prostory (např. spolupráce s neziskovou organizací formou *from the bottom up*), případně adresovat potřeby komunit.
- Podněty vyvozené z realizovaných ateliérových projektů design-build jsou součástí kapitol 6 a 7. Konkrétní projekty a postup jsou rozebrány v kapitole 8 v podobě případových studií.

5. 3. Vybraní kolegové z FA VUT - rozhovory

5. 3. 1. Jan Mléčka – Dílna – letní škola architektury

Autorka práce vedla rozhovor s Janem Mléčkou na téma design-build. Shrnutí rozhovoru ze dne 17. 2. 2025, (online, délka trvání: 30 min) je součástí dizertační práce.

Jan Mléčka je pedagogem na FA VUT, kde i vystudoval a předtím, než společně s Jiřím Markem založili vlastní praxi, působil ve Frankfurtu nad Mohanem v ateliéru *Jourdan Mueller PAS*. Na FA VUT vychoval množství absolventů architektury a je jedním ze zakladatelů letní školy Dílna.

Závěr

Letní škola Dílna na Fakultě architektury VUT poskytuje studentům příležitost projít celým procesem architektonické tvorby od návrhu po realizaci během pouhých pěti dnů. Projekt, iniciovaný absolventy a vedený Janem Mléčkou, umožňuje studentům získat praktické zkušenosti, které běžná teoretická výuka nenabízí. Dílna pomáhá propojit akademické prostředí s reálnou architektonickou praxí a ukazuje důležitost praktického a technického myšlení. Kromě přínosu pro

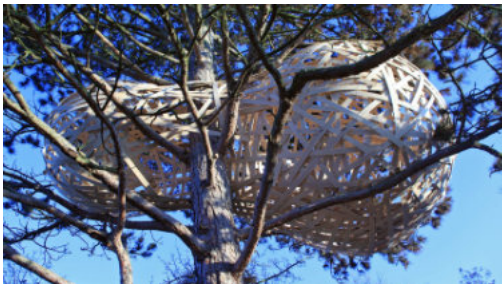
23, 24, 25 a 26 - letní škola architektury - Dílna, FA VUT, Pelhřimovy - Modlitba v krajině, vedoucí Jan Mléčka, Tomáš Madro a Barbora Pospíšilová, 2022
Studenti architektury odjíždí už několikátý ročník této letní školy na týden pryč z civilizace a staví dřevěné objekty, které na místě navrhnu.

autor: Richard Hodonický

27 a 28 - Antarktická polární stanice Eco Nelson 2, projekt je určen pro podporu pobytu vědců na Nelsonově ostrově, Postavený modul je testováním architektonicko-technických řešení, vedoucí projektu Martin Kaftan, FA VUT technologický partner Českého antarktického výzkumného programu sídlícího na Přírodovědecké fakultě MUNI, 2024
Autor: Fakulta architektury VUT

29 - experimentální projekt Monocoque určen pro Národní Park Podýjí, oblast Feuerberg (Ohňová hora), vedoucí projektu Martin Kaftan, FA VUT, 2017
zdroj: Monocoque, Archiweb

30 - projekt Městská oáza, zbytkové teplo z parovodu nad, kterým objekt stojí vytápí membránu a rostliny v ní, vedoucí projektu Martin Kaftan, FA VUT, 2020
Zdroj: Fakulta architektury VUT v Brně

studenty se projekty letní školy aktivně podílejí na rozvoji míst, kde se konají, čímž se stávají součástí širší diskuze o architektuře a veřejném prostoru. Organizace Dílny je náročná a vyžaduje stabilní financování i zapojení širší komunity. Po několika úspěšných ročnících se projekt stal pevnou součástí fakulty, avšak dlouhodobá udržitelnost závisí i na optimalizaci organizačních procesů, které berou energii, pokud nejsou kvalitně nastavené.

5. 3. 2. Martin Kaftan – design-build jako možnost experimentu

Autorka práce vedla rozhovor s Martinem Kaftanem na téma design-build. Shrnutí rozhovoru ze dne 6. 2. 2025, (V Brně, délka trvání: 45 min) je součástí dizertační práce.

Martin Kaftan je architekt a pedagog, který se na FA VUT zabývá digitální architekturou a parametrickým navrhováním. Studoval na univerzitě New Jersey *Institute of Technology* a *Barlett School of Architecture* v Londýně. Pracoval mimo jiné i v londýnském studiu *Foster and Partners*. Martin se svými studenty čas od času realizuje společné projekty. V rozhovoru popisuje, jak proces *design-build* funguje v českém prostředí, jaká jsou jeho úskalí a jak se liší od tradiční ateliérové výuky.

Závěr

Pro Martina Kaftana je potenciál Design build projektů spjat s možností společně se studenty experimentovat a testovat různé postupy. V souvislosti s tradičním studijním plánem v ČR a na FA VUT se ukazuje, že komplexnější projekty narážejí na omezené možnosti semestrální výuky a organizace projektů, proto je efektivnější zaměřit se na menší realizace, které lze dokončit v rámci akademického roku – 1. semestr návrh, 2. semestr realizace. Výuka design build by mohla být více propojena s výzkumem a interdisciplinární spoluprací, což dokazují i Martinovi znalosti výuky a výzkumu těchto typů projektů ze zahraničí, to by ale vyžadovalo výraznější změny v celkovém nastavení systému.

5. 4. Design-build jako metoda výuky: Rozhovor se Šárkou Malošíkovou, FA ČVUT

Autorka práce vedla rozhovor s Šárkou Malošíkovou na téma design-build. Shrnutí rozhovoru ze dne 17. 1. 2025, (V Brně, délka trvání: 75 min) je součástí dizertační práce.

Šárka Malošíková, doktorandka a koordinátorka studijního programu A+U na FA ČVUT, se dlouhodobě věnuje metodě *design-build* ve výuce architektury. Je autorkou knihy *Navrhni a postav* a má zkušenosti s výukou ateliéru tohoto typu na FA ČVUT. V rámci Fulbrightova stipendia navštívila Denver, kde se setkala s Erickem (Rickem) Sommerfeldem, vedoucím *Colorado Building Workshop* a má zkušenosti z design-build projektu realizovaného pod jeho vedením. V rozhovoru jsme rozebíraly poznatky o výuce této metody v zahraničním i českém měřítku.

Závěr

Metoda *design-build* představuje cenný nástroj pro výuku architektury, který studentům umožňuje nejen pochopit technickou a estetickou stránku návrhu, ale především zažít celý proces realizace a organizace na vlastní kůži. Tento přístup je však náročný na financování, legislativní rámec i celkovou organizaci, což přináší řadu výzev.

Šárčiny zahraniční zkušenosti (nejen) z Denveru, ukazují, že podstatná je nejen kvalita návrhu, ale primárně to, co studenti celým procesem získají a také schopnost reflektovat vlastní chyby a učit se z nich. Právě proto je důležité nejen projekty design build úspěšně realizovat, ale i zpětně vyhodnocovat jejich dopad a funkčnost.

Současná revize studijního programu na FA ČVUT se snaží poskytnout studentům větší flexibilitu ve studiu a nastavit systém, který bude více zaměřený na to, co si reálně studující z předmětů odnášejí, tedy student-centered learning. Významným aspektem, který Šárka pokládá za stěžejní, je společenský dopad projektů – tedy jak mohou realizace studentů přispět k veřejnému prostoru a komunitám.

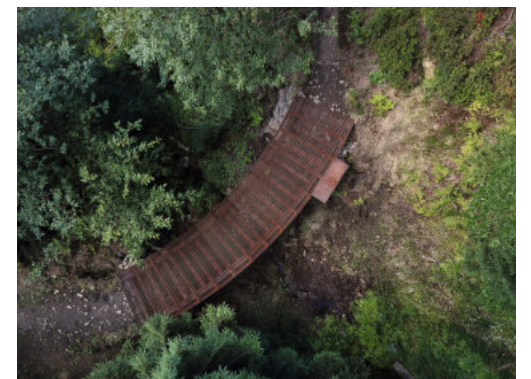
V době rostoucích sociálních nerovností a environmentálních výzev by metoda *design-build* mohla hrát roli nejen v architektonickém vzdělávání, ale i v širším společenském kontextu. Poskytuje studentům praktické dovednosti, podporuje kreativní myšlení, týmovou spolupráci a citlivost k potřebám okolí. Jak ukazují zkušenosti ze zahraničí i z projektů v Česku, pokud je metoda *design-build* správně nastavena

31 - projekt Long Peak Privies, ColoradoBuildingWorkshop, optimalizace řešení a redesign WC v Národním parku Rocky Mountains společně s inovativní metodou sběru odpadu, vedoucí Erick Sommerfeld, 2018
zdroj: ColoradoBuildingWorkshop

32 - projekt Lamar station urban farming classroom, ColoradoBuildingWorkshop, realizace učebny určené ke vzdělávání v oblasti zemědělství, požadavek na transparentnost objektu z důvodů obav z vandalismu, vedoucí Erick Sommerfeld, 2014
zdroj: ColoradoBuildingWorkshop

33 - 1:1 lab FA ČVUT, design-build projekt Lávka přes Hlubokou strouhu 2019, ateliér Hlaváček - Čeněk, KRNP autoři: Martin Čeněk, Jan Kyncl, Tomáš Minarovič, Eliška Müllerová, Jiří Ryszawy, 1:1lab, FA ČVUT

a definován její záměr, tak má potenciál rozšířit architektonické vzdělávání i určitou oblast architektonické praxe.

6. Obecné možnosti a požadavky design-build projektů v rámci kontextu FA VUT

Tato kapitola komplexně rozebírá možnosti a požadavky design-build projektů na FA VUT, zdůrazňuje jejich významný přínos, administrativní nároky a nutnost kvalitního nastavení programu v případě jeho integrace do studijního plánu.

6. 1. Ukotvení ve studijním plánu fakulty – kontext FA VUT

Studijní program FA VUT je sestaven podle zákona o vysokých školách, studijního řádu a vnitřních norem, a zahrnuje bakalářský (BSP) a magisterský (MSP) program s teoretickými, technickými i ateliérovými předměty dle vládních nařízení a autorizačních požadavků. Studium trvá 6 let (4 BSP, 2 MSP) a momentálně obsahuje povinnou praxi (BSP: 2 semestry, MSP: 1 semestr)²⁷. FA VUT se při implementaci metody design-build potýká s nedostatkem času studentů i pedagogů vymezeného pro tento typ ateliéru. Testy vertikálního ateliéru ukázaly, že nejlepší výsledky přináší spolupráce studentů 3. a 5. ročníku v letním semestru, avšak studenti absolvují i množství předmětů a povinnou praxi. Design-build projekty nejsou zcela vhodné pro úvodní ročníky ani pro závěrečnou práci. Lze říct, že ideálním pro tento typ zadání na FA VUT se jeví 5. ročník studia v letním semestru, případně pak možnost zadání trvajících po celý akademický rok nebo méně komplexní stavba. Další možnosti by vyžadovali úpravu studijního plánu FA VUT.

6. 2. Finance

Realizační stránka design-build projektů zahrnuje i rozpočet stavby. Pro FA VUT je výhodná spolupráce s externími subjekty – obcemi, institucemi např. formou smluvního výzkumu – což umožňuje rozdělení finanční zátěže, ale zvyšuje se tlak na výsledek. Další variantou je sponzorský dar či grantová podpora v rámci různých druhů odborné spolupráce, která však vyžaduje výzkumný rozměr a náročnou administrativu. FA VUT aktuálně financuje projekty design-build z Fakultních

rozvojových projektů (FRP), které jsou schvalovány v průběhu semestru, což přináší organizační nejistoty.

6. 3. Tým

Úspěch metody design-build spočívá i v profesionálním interdisciplinárním týmu, který od smluv přes realizaci po předání stavby zajišťuje koordinaci a reflexi. Vyšší administrativní nároky vyžadují systematickou organizaci, individuální přístup a dostatečné kapacity, aby projekt nebyl ohrožen a studenti nebyli nadměrně zatíženi.

6. 4. Spolupráce s partnery

Design-build projekty často probíhají v součinnosti s obcemi, institucemi a firmami či neziskovými organizacemi. Partneři by měli pozitivně vnímat zásadní části metody design-build i její průběh. Kvalitní nastavení spolupráce a organizace zadání je klíčové pro efektivní výuku. Další forma partnerství může být ve formě materiálové, technologické či odborné pomoci.

6. 5. RUV a RIV, PR a projektové oddělení fakulty

Metoda design-build je finančně, personálně i administrativně náročnější než tradiční výuka, a proto je třeba využít její potenciál i z hlediska získávání některých nákladů zpět. Evidováním projektů v Registru uměleckých výstupů (RUV)²⁸ se získávají body pro finanční návratnost z Fondu umělecké činnosti (FUČ). Spolupráce s PR napomáhá medializaci projektu a tím jeho lepšímu hodnocení.

Spolupráce s projektovým oddělením přispívá ke kvalitnější organizaci projektu a mapování dalších možností spolupráce i možnostem přesahu, například v rámci vědy a výzkumu a potencionálnímu přesahu pro vykazování do Rejstříku informací o výsledcích pro potřeby vědy a výzkumu (RIV)²⁹.

6. 6. Právní hlediska (kontext ČR)

Veškeré právní aspekty projektů design-build musí být vždy řešeny v kontextu dané fakulty.

²⁷ Pozn. v akad. roce 2024/25 došlo ke změně a praxe je zařazena do 4. ročníku/7.semestr bakalářského studia

²⁸ MŠMT, [b.r.]. RUV - Registr uměleckých výstupů, MŠMT ČR [online] [vid. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/ruv-registr-umeleckych-vystupu>

²⁹ MŠMT, [b.r.]. RIV - Rejstřík Informací o Výsledcích, MŠMT ČR [online] [vid. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/riv-registr-informaci-o-vysledcich>

6. 6. 1. Proces povolování stavby/ instalace

V ČR je problematika stavebního řízení velmi komplikovaná a časově náročná, proto se jeví nejvhodnějším krokem se projektům, které by vyžadovali stavební řízení, ve výuce design-build vyhnout.

6. 6. 2. Zodpovědnost

Nejvhodnějším nastavením je, když za průběh realizace odpovídá fakulta a vedoucí zaměstnanec a po úspěšném předání stavby za její údržbu a provoz odpovídá spolupracující subjekt, který stavbu v tomto ohledu bude spravovat.

6. 6. 3. Bezpečnost práce

Školení bezpečnosti práce (školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci - BOZP) musí proběhnout před seznámením s nástroji a před samotnou realizací.

7. Stěžejní fáze a vzorce design-build projektů v kontextu implementace do výuky – aplikační část

Kapitola shrnuje výsledky výzkumu kvalitativní metodou *research by design* a osobní zkušenosti autorky získané testováním metody design-build ve výuce na FA VUT v letech 2017–2024 prostřednictvím případových studií. Detailně analyzuje klíčové fáze projektů, včetně financování, spolupráce, přípravy zadání, plánování semestru a realizací.

7. 1. Fáze přípravy výuky design-build – probíhá bez účasti studentů

Kvalitní design-build program vyžaduje jasnou definici klíčových aspektů metody a zadání a stanovení efektivních způsobů jejich dosažení. Cílem není pouze realizace, ale i získané zkušenosti (spolupráce, průběh, reflexe). Zadání musí reflektovat náročnost projektů a kontext FA VUT, velikost, komplexitu, časové, finanční a technické možnosti i řemeslné možnosti studentů.

7. 1. 1. Příprava zadání

Jedna z nejstěžejnějších fází celého procesu je příprava a nadefinování zadání společně s cíli výuky, možnostmi spolupráce, rozmezím rozpočtu a rozdělení kompetencí.

7. 1. 1. 1. Cíle

Výsledky učení určují, co se studenti mají naučit a jaké aplikovatelné znalosti získají. Je zásadní seznámit studenty s celým projektem, klíčovými milníky, jejich kompetencemi a povinnostmi, a zároveň vytvořit podmínky týmové práce, aby nedošlo k demotivaci. Studenti by měli mít dostatečnou volnost pro samostatné rozhodování a možnost poučit se z chyb, přičemž jim vedoucí poskytne podporu při nejistotě. Design-build projekt jako aktivní forma výuky metodou *learning by doing* simuluje architektonickou praxi. Výsledky učení – definované například dle příručky projektu Impuls MŠMT³⁰ – zahrnují znalosti, dovednosti a obecné způsobilosti. Zadání musí umožnit volnou a kreativní práci na konceptech, ale zároveň jasně vymezit harmonogram a cíl celého projektu.

7. 1. 1. 2. Možnosti a podmínky

Při tvorbě zadání a spolupráce je třeba stanovit podmínky tak, aby partneři porozuměli možnostem výuky i fakulty. Zadání se liší od volných studií po specifické stavby a musí odpovídat možnostem studentů.

7. 1. 1. 2. 1. Soukromý prostor vs. veřejný prostor vs. krajina

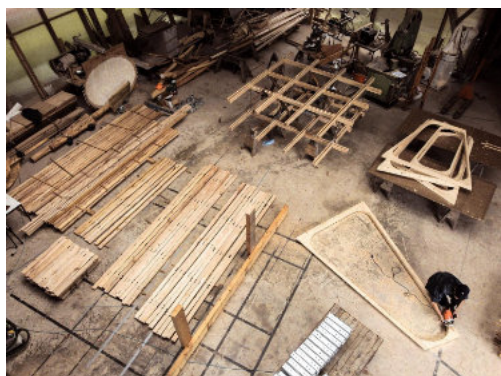
Zadání soukromých budov, jako jsou rodinné domy v chudých čtvrtích (časté v USA), vyžaduje vysokou přesnost, protože chyby mohou ohrozit majitele a projekt může zvýšit i sociální nerovnosti. Alternativou jsou veřejné stavby, které slouží celé komunitě a podporují zapojení obyvatel či projekty ve veřejném prostoru. V ČR se FA ČVUT angažují v projektech, jako jsou realizace útulen a lávek v Krkonoších nebo realizace objektů v krajině (časté na FA VUT).

³⁰ MŠMT, [b.r.]. *Impuls, MŠMT ČR [online]* [vid. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/impuls-vysledky-uceni>

34 - C.A.S.T. Manitoba, prostor pro kontinuální práci přímo v dílně

zdroj: The Architectural Review, Pedagogy: Centre for Architectural Structures and Technology, Canada

35 - AA Design+Make, prefabrikace objektu v prostorách dílny, 2022

autor: AA Design + Make, zdroj: facebook

7.1.1.2.2. Uživatelé

Ke kvalitnímu vývoji celého projektu včetně pomoci s realizací mohou přispět i budoucí uživatelé.

7.1.1.2.3. Materiál

Specifikace materiálu při definování zadání umožňuje přesnější odhad nákladů a vybavení. Formátované dřevo je oblíbené pro snadné opracování, širokou využitelnost i environmentálně, neboť jde o obnovitelný zdroj s nízkou uhlíkovou stopou.

7.1.1.2.4. Počet studentů a ročník studia

Projekt by měl zohlednit počet studentů a ročník vzhledem k jeho rozsahu i časovým možnostem. Příliš mnoho či málo studentů komplikuje koordinaci. Ideální je zadání design-build pro 5. ročník na FA VUT.

7.1.1.2.5. Nástrojové vybavení a dílna

Při definici zadání je nutno zvážit dostupné nástroje, jejich půjčení či koupi, a stanovit limity projektu. Stavby je vhodné vyvíjet v dílně s možností testování a školením studentů. Dobře situovaná dílna či pronájem haly umožní práci, testování a výrobu dílčích částí projektu.

7.1.1.2.6. Trvalé stavby

Drobné trvalé stavby jsou často jednodušší z hlediska navrhování než ty dočasné. Větší stavby v ČR vyžadují stavební povolení. Vhodným zadáním jsou menší struktury v krajině, ve veřejném prostoru nebo v interiéru.

7.1.1.2.7. Dočasné stavby

Dočasné stavby a instalace jsou ideální možností pro práci s modulárními i mobilními strukturami a vyžadují minimální legislativu.

7.1.1.2.8. Prefabrikované stavby

Stavby jejichž části jsou realizované v dílně a až poté se sestavují na místě určení, umožňují precizní testování, plánování a dokumentaci, ale vyžadují i kvalitní technické zázemí. Zahraniční ateliéry dlouhodobě využívají moderní dílny, podporující praktickou výuku a spolupráci.

7.1.1.3. Formulace zadání

Konečná formulace zadání by měla být jasně komunikována s případnými spolupracujícími partnery a specifikována s ohledem na výsledky učení. Měl by být k dispozici konkrétní rozpočet projektu a jasně vydefinované cíle, možnosti a podmínky.

7.1.2. Časový harmonogram

Pro úspěšný design-build projekt je klíčové detailní plánování harmonogramu, zahrnující analytickou, navrhovací a realizační fázi. Organizace musí reflektovat časové možnosti studentů a minimalizovat rizika.

7.1.3. Specialisté

Mezioborová spolupráce je klíčová pro design-build projekty, zejména s odborníky na konstrukce a řemeslné techniky. Přímá spolupráce studentů se specialisty zvyšuje kvalitu návrhu i realizace a učí efektivní komunikaci v praxi.

7.1.4. Rozpočet, žádost o finance

Ideální proces zahrnuje dohodu s externím subjektem, specifikaci zadání, rozpočet a organizaci. Na FA VUT chybí předem vymezený rozpočet, což komplikuje plánování. Proto jsou momentálně vhodná pouze menší design-build zadání.

7.2. Průběh projektu – probíhá společně se studenty

Každý design-build projekt prochází klíčovými fázemi (popsané v podkapitolách), jejichž podcenění může negativně ovlivnit průběh. Důležitá je organizace stavby

36 - ICD University of Stuttgart, prefabrikace a vývoj v dílně

autor: Courtesy of Victoria and Albert Museum

a správný počet studentů, aby byla zajištěna efektivní spolupráce a motivace.

7. 2. 1. Fáze navrhování

Jedna z klíčových fází je navrhování – design – studenti nebudou realizovat návrh někoho jiného, ale svůj vlastní.

7. 2. 1. 1. Úvod studentů do zadání

Studenti by měli vnímat, že design-build vyžaduje týmovou práci, nikoli individualistický přístup. Aktivní účast je klíčová, protože ztráta motivace může narušit dynamiku týmu i organizaci projektu.

7. 2. 1. 2. Teoretická a analytická část

Teoretická a analytická část je zásadní pro kvalitní architektonický koncept a adekvátní řešení. I při omezeném čase je nutné jí věnovat dostatek prostoru, včetně analýzy lokality a terénního průzkumu.

7. 2. 1. 3. Navrhovací část

Tato fáze zahrnuje specifikaci konceptu a jeho rozpracování. Je vhodné nejprve rozpracovat více myšlenek, které jsou konzultovány a prezentovány. Následně se vybírá konkrétní koncept k realizaci a začíná vývoj projektu i spolupráce se specialisty.

7. 2. 1. 3. 1. Testování

Testování návrhů pomocí pracovních modelů je stěžejní pro ověření hmoty, konstrukce a detailů. Studenti potřebují dostatek prostoru a vybavení. Ideální je práce v dílně, což umožňuje efektivnější řešení a šetří čas oproti digitálním modelům.

7. 2. 1. 3. 2. Spolupráce se specialisty

Spolupráce s odborníky by měla probíhat během celého procesu návrhu i realizace, ovlivňující optimalizaci projektu. Mezioborová práce rozvíjí znalosti studentů a jejich schopnost komunikovat a prezentovat návrhy v praxi.

7. 2. 1. 3. 3. Materiál a nástroje, příprava studentů

Důležité je školení v používání nástrojů, adekvátním vybavení a v bezpečnosti práce. Kromě samotné stavby zahrnuje projekt i úklid, inventuru a reflexi výsledků. Je nutné brát ohled na řemeslné schopnosti studentů, případně je adekvátně vyškolit.

7. 2. 1. 3. 4. Realizační projekt

Design-build projekty obvykle obsahují podrobnou dokumentaci, která vyžaduje pečlivý vývoj, konzultace s odborníky i reflexi v rámci prezentací. Klíčovou částí je realizační projekt, který slouží i na stavbě, proto je nutné zohlednit postup výstavby a zajistit dostatek výtisků.

Existují i výjimky, kdy projekty vznikají improvizovaně na místě, často u experimentálních staveb. Například projekt *FLOODED* v Estonsku, kde se výška objektu přizpůsobila dostupným trámům a detaily byly řešeny až při stavbě³¹. Autorka se studenty realizovala podobný experimentální projekt – Pod ledovcem.

31 (Malošíková 2018) S. 26

7. 2. 2. Fáze realizace – stavební workshop

Další z klíčových fází je realizace – build – studenti realizují jimi navržený objekt a organizují tento proces.

7. 2. 2. 1. Studenti a jejich role

Klíčové je, aby studenti vnímali projekt jako svůj, měli na něj vliv a organizovali postup, přičemž se mohou obrátit na vedoucího. Možnost rozhodování jim pomáhá učit se z vlastních chyb. Vedoucí či odborník by měl proces spíše usměrňovat než zasahovat.

Mezi hlavní přínosy patří spolupráce, organizace, reakce na změny a reflexe návrhu. Jasně role jsou zásadní pro plynulý průběh realizace – každý student či tým by měl mít definované úkoly.

7. 2. 2. 2. Vedoucí projektu, specialisté a jejich role

Vedoucí projektu řídí proces, kontroluje jeho průběh a dbá na spravedlivé rozdělení úkolů, aniž by studenty zbavoval zodpovědnosti. Sleduje klíčové fáze, jejich

pochopení a kvalitu práce, koordinuje specialisty a dohlíží na harmonogram.

Pravidelné vyhodnocování umožňuje přizpůsobit projekt výuce, přičemž změny by měly být transparentní. Praktická zkušenost studentů je zásadní, proto některé fáze mohou vyžadovat více času. V klíčových momentech, např. u komplikovanější nosné konstrukce, je vhodné zapojit specialistu. Vedoucí by měl asistovat jen tam, kde je to nutné, a ponechat odpovědnost studentům.

7. 2. 2. 3. Časový harmonogram postupu realizace

Před realizací je nutné určit průběh, kompetence a role všech zapojených, zejména u větších projektů nebo při časových omezeních. Během realizace často dochází ke změnám, což je přirozenou součástí procesu.

Harmonogram by měl zahrnovat týmové konzultace pro zpětnou vazbu a optimalizaci práce, což pomáhá minimalizovat prodlevy. Studenti by měli mít možnost tyto části plánovat a organizovat. Chyby a zdržení jsou často nevyhnutelné, ale přispívají i k učení v oblasti stavby i projektové organizace.

7. 2. 2. 4. Transport a skladování materiálu

Je nutné promyslet přepravu a skladování materiálu. V odlehlých lokalitách může být logistika složitá, zvláště u těžké techniky. Důležité je také chránit materiál před povětrnostními vlivy a zajistit dostatek prostoru k manipulaci.

7. 2. 2. 5. Nástroje, spotřební materiál a spojovací prvky

Je nutná příprava materiálu, nářadí a spotřebního materiálu, včetně spojovacích prvků a nástrojů. Dobrá organizace minimalizuje dojíždění pro zapomenuté vybavení a eliminuje zbytečné prodlevy.

7. 2. 2. 6. Organizace staveniště a nakládání s odpadem

Pro úspěšnou realizaci je klíčová organizace staveniště a zástupné činnosti, jako práce s terénem, oplocení, osvětlení či uzamykatelné zázemí. Tyto faktory urychlují

proces a zvyšují bezpečnost. Nakládání s odpadem by mělo být řešeno již v návrhové fázi, s důrazem na recyklaci a udržitelné materiály. Důsledná organizace odpadu a čistoty přispívá k efektivitě stavby.

7. 2. 2. 7. Lokalita a stavební parcela

Analýza lokality je klíčová pro proces navrhování. Je nutné zkoumat terén, podnebí, směr větru a technické požadavky, jako jsou přípojky či přístup. Pokud některé aspekty chybí, je třeba zajistit dočasná řešení nebo upravit projekt. Před realizací je vhodné připravit parcelu, aby se předešlo zbytečným prodlevám.

7. 2. 2. 8. Podklady

Je nutné zajistit všechny podklady pro efektivní realizaci stavby. Klíčové detaily by měly být v tištěné podobě, aby se předešlo nejasnostem. Některé fáze je vhodné ověřovat i pomocí pracovních modelů.

7. 2. 2. 9. Trvání realizační fáze projektu

Doba trvání projektu by měla odpovídat studijnímu plánu a být rozvržena tak, aby každá fáze měla dostatek času. Harmonogram by měl zabránit prodlevám, ale neměl by být příliš napjatý. Na FA VUT je třeba zohlednit kreditovou dotaci a další předměty, což může komplikovat plánování.

7. 2. 2. 10. Předání stavby a ukončení workshopu

Realizace by neměla negativně ovlivnit proces a jeho cíle. Důležitější než výsledek je samotná cesta. Přesto se očekává výsledek kvůli úsilí a nákladům. Katarze projektu spočívá v dokončení, sledování užívání a reflexi. Předání stavby by mělo být spojeno s diskuzí nad výsledkem.

7. 2. 2. 11. Závěrečná inventura a úklid

Projekt nekončí realizací, studenti by se měli zapojit i do dalších fází. Následuje úklid, demontáž, odvoz materiálu a inventura nástrojů, což vyžaduje týmovou spolupráci.

7. 2. 2. 12.

Aspekt počasí

Počasí nelze přesně naplánovat, ale lze se na něj připravit. Letní semestr je pro realizaci stavby vhodnější. Nepříznivé podmínky mohou ovlivnit motivaci i práci, proto je důležité zajistit přístřeší, vhodné vybavení a správné skladování nástrojů a materiálu.

7. 2. 2. 13.

Ubytování a stravování

Ideální je zajistit studentům ubytování a stravu na místě, i při kratší dojezdové vzdálenosti. Umožní to soustředění, sníží zdržení a podpoří týmovou spolupráci i efektivní plánování na místě.

7. 2. 2. 14.

Zdroj energie a vody

Zejména v kontextu realizace v odlehlé lokalitě je nutné dopředu uvažovat nad zdrojem energie a pitné vody.

7. 2. 2. 15.

Psychologický aspekt

Realizační fáze design-build projektů je fyzicky i psychicky náročná. Komplikace jsou běžné a je nutné to brát do úvahy. Studenti mohou zažívat frustraci, zejména když projekt neprobíhá dle plánu. Důležitou roli hraje i počasí a nepohodlí. Přesto většina účastníků vnímá tyto projekty jako přínosné po jejich zvládnutí. Realita stavby se často liší od očekávání a je nutné vše komunikovat.

7. 2. 3.

Fáze reflexe projektu a zpětná vazba uživatelů

Podle zkušeností autorky by projekt neměl končit pouze úspěšnou realizací. Jednou z důležitých fází je zhodnocení procesu i výsledků, poučení se z chyb a případná optimalizace kroků.

7. 2. 4.

Zhodnocení problémů a reflexe po časovém odstupu

Projekty design-build často provází problémy v procesu i výsledné stavbě. Důležitá je nejen kvalita stavby, ale i výukový proces a experimentování. Objednatel by měl být s tímto faktem obeznámen. Některé problémy se projeví až časem, ale i tyto zkušenosti jsou cenné pro další rozvoj výuky.

8. Případové studie – design-build studio Smržová (a kolegové), FA VUT

Tato část popisuje 2 design-build projekty řešené autorkou na FA VUT formou případových studií (Další případové studie jsou součástí dizertační práce). Byly zkoumány metodou *Research by design* a analyzovány z hlediska výuky a procesu. Autorka aktivně testuje různá zadání a využívá závěry ke zlepšení výuky. Tyto poznatky porovnávala s odbornou literaturou a konzultovala s kolegy věnujícími se tomuto tématu.

Pod ledovcem

• Rok vzniku 2022

• Vedoucí projektu Kristýna Smržová, Barbora Ponešová

• Studenti David Boháč, Kateřina Novotná, Sapozhnikova, Irina, Monika Turčíková, Adéla Orságová, Filip Luňák, Barbora Pavlicová (3.ročník BSP, 5. ročník MSP)

• Rozpočet 31 661 Kč – Financováno FA VUT, Projekt FRP

• Specialisté ne

• Spolupráce ateliér Kobra – technologická podpora na stavbě

• Objednatel ne

• Stavební povolení/ ohlášení stavebnímu úřadu/ bez ohlášení

• Trvalá stavba/ dočasná stavba / instalace

• Semestrální ateliér/ workshop

• Materiál tekutý laminát, skelná rohož, latě (re-use), ocelové trubky (re-use)

• RUV Zapsáno (segment ARCH, REAL, velikost L, Závažnost C)

• RIV -

• Trvání realizační fáze projektu 5 dní

Zadání

Experimentální workshop, který nebyl předem naplánovaný a ani projektovaný. Vzniku tohoto projektu

37 - projekt Pod ledovcem, tvorba formy pro skořepinu, FA VUT

autor: Kristýna Smržová

38 - projekt Pod ledovcem, pokládání sklolaminátových kusů, FA VUT

autor: Kristýna Smržová

39 - projekt Pod ledovcem, tuhá skořepina se ztužujícími žebry, FA VUT

autor: Kristýna Smržová

40 - projekt Pod ledovcem, povrch skořepiny, FA VUT
autor: Igor Kuvac

41 - projekt Pod ledovcem, transport objektu, FA VUT
autor: Kristýna Smržová

42 - projekt Pod ledovcem, dokončená struktura, FA VUT
autor: Igor Kuvac

předcházela spolupráce s městem Štěpánov, která měla končit realizací, nicméně kvůli vypuknutí války na Ukrajině se starosta města rozhodl směřovat síly k podpoře uprchlíků, což jsme plně akceptovali. Studenty jsme ale nechtěli ochudit o realizační část projektu, proto jsme během týdne naplánovali experimentální workshop s laminátem a recyklovaným materiálem. Zadáním byl objekt, který by na dvoře FA VUT tvořil stín a případně shromažďoval vodu. Na realizaci jsme měli 5 dní vzhledem k blížícímu se konci semestru.

Průběh projektu

Fáze navrhování

- Tato fáze probíhala současně s realizací projektu

Fáze realizace

- Úvahy o konceptu, navrhovací i testovací fáze probíhaly přímo na parcele formou skic a diskuzí s pevně stanoveným materiálem a náplní objektu. Jedním z hlavních limitů byl také čas a fakt, že laminát musí i tuhnout a potřebuje formu. Projekt ovšem nesměl být kvůli časovému omezení příliš komplikovaný.
- Formu jsme vytvořili vykopáním díry do země.
- Proces laminování byl zhotoven v několika vrstvách, studenti vytvořili „výrobní linku“ kde každý měl stanovenou roli v tomto procesu. Vzhledem k velmi teplému počasí tuhnul laminát velmi rychle.
- Vyztužení výsledné skořepiny probíhalo testováním pevnosti přímo na místě a empiricky byli vkládány laťe, které byly zalaminovány. Na laminování žeber, která by kopírovala skořepinu bohužel nebyl čas.
- Skořepina byla vyjmuta z formy a následně vyzdvižena na ocelové trubky, pro které jsme v předchozích fázích vylaminovali otvory. Celá konstrukce pak váží cca 300 kg.
- Realizace probíhala na venkovním pozemku VUT v ateliérech Rybářská a objekt byl poté přesunut na dvůr FA VUT (vzdálenost 10 min chůze). Objekt jsme vyzdvihli na stěhovací podložky, řádně osvětlili a ve 4 ráno jsme se vydali na FA VUT vybaveni reflexními vestami a výstražnými trojúhelníky. Celý tento transport byl možný pouze proto, že jeden z jízdních

pruhů před fakultou byl v té době uzavřen. Na FA VUT byl poté objekt usazen na vymezené místo.

Reflexe projektu

- Projekt považuji za jeden z nejúspěšnějších design-build projektů, které jsem vedla i z hlediska přínosu pro studenty. Mezi studenty byla pozitivní odezva.
- Všichni studenti byli zapojeni poměrně rovnocenně v celkovém procesu
- Účast byla poměrně intenzivní i přesto, že studenti každý den dojížděli na místo
- Zadání, které studenty nějakým způsobem limituje (použitý materiál, funkce, atp), ale zároveň jim dává dostatečnou míru volnosti pro navrhování se ukázalo být vhodným krokem.
- projekt byl oceněn ve 23. Ceně Bohuslava Fuchse na FA VUT

Zhodnocení problémů a reflexe po časovém odstupu

- Objekt stojí na dvoře FA VUT dodnes, vrhá stín a zadržuje vodu. Stavba slouží studentům jako přístřešek a někdy se pod ní odehrávají např. konzultace nebo slouží jako stánek. Konstrukce nepodléhá výraznějším změnám.

Lelekovice – Dvě věže a Koruna

- **Rok vzniku** 2023
- **Vedoucí projektu** Kristýna Smržová, Barbora Ponešová, Marek Štěpán
- **Studenti** Dominika Vasková, Jakub Onuščák, Samuel Šošovička, Markéta Mívaltová, Iva Vašáková, Martin Voldán, Barbora Hradilová, Noemi Cziriová, Tomáš Bystroň, Jakub Morávek, Lucie Nováčková, Tereza Strohnerová, Nela Velechovská (1.ročník BSP, 5. ročník MSP)
- **Rozpočet** 176 888 Kč – Financováno FA VUT, Projekt FRP, spolufinancování obcí Lelekovice – nevyčísleno, zajištění ubytování a stravování studentů ze strany obce
- **Specialisté** Ing. Zdeněk Vejpustek, Ph.D. – specialista na dřevěné konstrukce, Ing. arch. Martin Blažek

43 - projekt Pod ledovcem, struktura po roce, FA VUT, 2023
autor: Michael Gabriel

44 - projekt Dvě věže, následky špatného počasí, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Barbora Hradilová

45 - projekt Dvě věže, konstrukce a práce na opláštění, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Kristýna Smržová

46 - projekt Dvě věže, dokončený objekt jedné z věží, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Kristýna Smržová

- **Spolupráce** ateliér Kobra – technická podpora na stavbě
- **Objednatel** obec Lelekovice
- **Stavební povolení/ ohlášení stavebnímu úřadu/ bez ohlášení**
- **Trvalá stavba/ dočasná stavba /instalace**
- **Semestrální ateliér/ workshop**
- **Materiál** dřevo
- **RUV** Zapsáno (segment ARCH, REAL, velikost L, Závažnost C)
- **RIV** -
- **Trvání realizační fáze projektu** 7 dní

Zadání

Tématem semestru je osvojit si principy stavění ze dřeva, navrhnout drobnou architekturu a postavit ji. K dispozici jsou 3 kubíky dřeva v Lelekovicích, zapálený starosta a odborníci na realizaci. Semestr bude mít svižné tempo a bude kombinovat individuální práci s týmovou. V rámci semestru proběhnou 2 workshopy na čistém vzduchu. Práce s modely bude zakončená desig - build 1:1 in situ. Téma je vypsáno formou vertikálního ateliéru pro první a pátý ročník s ohledem na požadovaný rozsah.

Průběh projektu

Fáze navrhování

- Po navštívení oblasti, vymezení možných parcel a diskuzi s panem starostou studenti navrhovali samostatné koncepty
- Bylo vytvořeno nespočet pracovních modelů a proběhly minimálně 3 fáze selekce a upřesnění návrhů, což umožňovalo postupné utváření konečných 2 týmů.
- Po konzultacích a prezentacích návrhů bylo vybráno 6 konceptů, které byly dále rozpracovány ve vytvořených týmech.
- Projekty byly dále propracovávány a probíhalo zužování výběru až ke 2 hlavním konceptům (demokratické zvolení s právem veta pana starosty) – dvě věže a koruna, studenti pak tvořili dva týmy

- Objekty byly konzultovány s odborníkem na dřevěné konstrukce a dále dopracovány až po realizační dokumentaci
- Studenti měli pevně v rukou organizaci celého procesu, harmonogram, tvorbu seznamu potřebného materiálu i nářadí, které průběžně konzultovali spolu s projektem
- Příprava na realizační část workshopu probíhala pečlivě společně s kooperací pana starosty, který zajišťoval potřebné zázemí a spolupráci na místě.
- Některé nástrojové vybavení bylo zapůjčeno pro potřeby workshopu, zároveň probíhal i nákup nářadí, které dále slouží na FA VUT

Fáze realizace

- Před zahájením workshopu byly vybetonovány základy objektu Dvě věže, společně s kotvícími ocelovými trny dle návrhu studentů (posouzen statikem)
- Objekt Koruna je založen na třech akátových kmenech (dřevo akátu téměř nehnije) založených do země, na nichž byl poté vypleten koš koruny.
- Studenti byli celý týden ubytováni v Lelekovicích, aby se plně soustředili na proces výstavby
- Každý tým měl vybrané odlišné místo pro realizaci daného záměru na hranici obce Lelekovice
- První tři dny hustě pršelo a studenti se museli s těmito okolnostmi vypořádat. Bylo jim poskytnuto provizorní zázemí ve formě přístřešků a plachet, nicméně jedno ze stavenišť bylo pokryté bahnem a realizace se tím zkomplikovala.
- Studenti postup práce zvládali poměrně bez problémů, u konstrukce objektu Koruna došlo k diskuzi mezi studenty a vedoucími ateliéru nad adekvátností konstrukčního řešení. V závěru se ukázalo jako problematický krok nechat rozhodnutí o zvolené konstrukci na studentech.
- V procesu realizace studenti opomíjeli revize požadovaného materiálu nebo spojovacích prvků nutných ke stavbě, což vedoucí nedokázali podchytit a docházelo tak k mírným prodlevám.
- Objekty Dvě věže jsou tvořeny poměrně standardní konstrukcí z formátovaného dřeva

47 - projekt Koruna, základová konstrukce z akátových kmenů, v pozadí rám pro výplet koše Koruny, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Lucie Nováčková

48 - projekt Koruna, vyplétání spodní části koše Koruny z větví místní náletové zeleně, v pozadí rám pro výplet koše Koruny, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Kristýna Smržová

49 - projekt Koruna, vyplétání koše Koruny přes pomocný rám, v pozadí rám pro výplet koše Koruny, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Kristýna Smržová

50 - projekt Koruna, hotový objekt, Lelekovice a FA VUT, 2023
autor: Kristýna Smržová

- Objekt Koruna je tvořen experimentální konstrukcí vypočítanou na počítačovém modelu a materiál byl citlivě vybrán a pokácen přímo na místě (náletová zeleň) s pomocí obce Lelekovice, poté docházelo k třídění a opracování.
- Projekty byly dokončeny ve stanoveném čase.
- Po dokončení projektů došlo ke slavnostnímu odhalení objektů za účasti pana starosty a obyvatel obce společně s diskuzí

Reflexe projektu

- Všichni studenti byli zapojeni poměrně rovnocenně v celkovém procesu, týmová práce byla bezproblémová a vytyčené harmonogramy vykazovali pouze drobné nepřesnosti. Z hlediska výuky bylo dosaženo cílů metody design-build.
- Účast byla intenzivní, k čemuž přispělo, že studenti pobývali na místě celou dobu realizace
- Zadání studenty limitovalo v určeném materiálu, možnostech vymezených lokalit panem starostou, rámcovým rozsahem a odezvou pana starosty

Zhodnocení problémů a reflexe po časovém odstupu

- Objekty stále stojí v Lelekovicích a jsou zde využívány, nicméně vykazují určité nedostatky. Především pro objekt Koruny nebyl zvolen vhodný typ konstrukce a ukázalo se tak, že v tomto případě není ověření počítačovým modelem dostačující (díky využití náletového dřeva, které se v modelu problematicky zohledňuje). Koruna proto po roce musela být zbavena svého koše a zůstalo pouze vyvýšené místo k posezení s výhledem do krajiny. Objekty dvě věže jsou z konstrukčního hlediska v pořádku, nicméně jejich plášť je tvořen ze šindele, některé díly jsou špatně přibity a v určitých místech tak dochází k odpadávání materiálu. Vedoucí ateliéru měli v těchto případech projekty lépe odhadnout, aby k těmto nedostatkům nedošlo.

9. Přínos a přesah design-build projektů v kontextu malých staveb

Metoda design-build přináší nejen vzdělávací, ale i společenský a výzkumný přínos. Následující kapitoly

představují možný přesah těchto projektů a konkrétní příklady subjektů zabývajících se touto problematikou.

9.1. Ve výuce architektů

Absolventi architektury často obtížně propojují teorii s praxí a postrádají praktické zkušenosti. Metoda design-build tento problém adresuje výukou formou *learning by doing*, která studentům umožňuje osvojit si nejen teoretické, ale i praktické dovednosti. Procházejí celým procesem od návrhu po realizaci, což přibližuje výuku reálné praxi. Zároveň rozvíjejí soft skills, jako je týmová práce, komunikace a kritické myšlení. Ideální je spolupráce s odborníky z různých oborů, což studentům usnadňuje budoucí uplatnění.

9.1.1. Možné definice výsledků učení

Možné definice výsledků výuky metody design-build a přínos pro studenty:

- Studenti by si na konci procesu měli být schopni lépe uvědomit, jakým průběhem prochází reálná architektonická praxe. Na základě získaných zkušeností by měli umět identifikovat a odhadnout klíčové fáze celého architektonického návrhu až po realizaci.
- Studenti by měli zlepšit své schopnosti v navrhování a tvorby náležitě dokumentace pro realizaci objektu, případně pro spolupráci s dalšími subjekty.
- Měla by se zlepšit jejich schopnost navrhovat i organizovat jednotlivé fáze projektu, tak aby nedocházelo k přehnanému zaměření na jednu etapu na úkor jiné. Měli by umět efektivně propojit všechny části do soudržného celku, aniž by výsledný projekt v realizační fázi trpěl nedostatky.
- Studenti by měli být schopni optimalizovat a dále rozvíjet projekt na základě získaných informací a chyb, místo aby setrvali u varianty, která není optimální.
- Dále by se měla posílit jejich schopnost komunikace a mezioborové spolupráce, aby uměli efektivně nejen prezentovat, ale i formovat projekt společně s různými odborníky a dalším zainteresovanými subjekty, se kterými budou ve své praxi spolupracovat. Přínos je i v navazování spolupráce a potenciálních kontaktů i mimo akademickou sféru a architektonický obor.

51 - Tree House, Jan Tyrpekl
autor: Richard Hodonický, zdroj: Earch

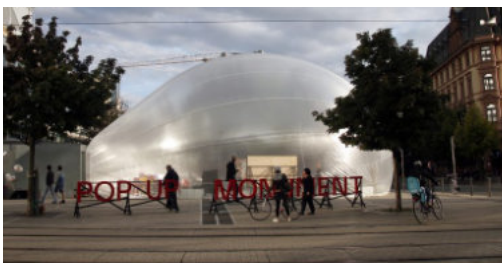
32 (Sara 2004) S. 201-225

52 - Lesanka, Jan Fabián
zdroj: Lesanka - Česká cena za architekturu 2022

53 - Žižkovská highline, propojení mezi Karlínem a Žižkovem, Landscape festival, M.A. Martin Kloda, 2018
zdroj: Česká komora architektů

54 - Raumlabor, Popup Monument, 2017
zdroj: Raumlabor

33 Placemaking inspiruje lidi k tomu, aby společně znovu promýšleli a přetvářeli veřejné prostory jako srdce každé komunity.
Anon., [b.r.]. What is Placemaking? [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>

- Měla by se zlepšit jejich dovednost efektivně organizovat práci a být součástí týmové spolupráce.
- Studenti by měli být schopni aplikovat nabyté znalosti ve své praxi a umět tak efektivně rozvíjet své znalosti i v dlouhodobém horizontu po absolvování univerzitního vzdělání.
- Konečně by se měla posílit jejich schopnost řešit technologické detaily stavby tak, aby byly v souladu s celkovým konceptem a strukturou stavby.

Autorka práce se opírá i o výsledky dotazníkového šetření Rachel Sara³², která zkoumala design-build projekty ve vzdělávání. Studenti i vyučující zdůraznili význam komunikace, propojení návrhu a výroby, vizuální komunikace a práce s komunitou.

9. 1. 2. Potenciál pro FA VUT

Metoda design-build má pro FA VUT význam nejen v praktické výuce, ale i v propagaci a evidenci uměleckých výstupů (v RUV). Přispívá k adresování společenských potřeb a mezioborové spolupráci. Další přesah je i z hlediska vědy a výzkumu a následné možnosti vykazání (do RIV). Zároveň však klade vyšší nároky na organizaci, personální obsazení, administrativu a financování, proto je nutné ji kvalitně systémově nastavit.

9. 2. V architektonické praxi

Metoda design-build představuje přístup k malým stavbám a zásahům, zejména pro investory, pro které je stavební firma finančně nedostupná. Uplatnění nachází v dostupném bydlení, komunitních projektech či veřejném prostoru. Zároveň umožňuje testování materiálů, technologií a postupů, které lze později aplikovat na větší projekty, kde experimentování není možné.

9. 3. Ve veřejném prostoru

Práce s veřejným prostorem láká architektky i umělce. Slouží i k adresování problémů skrze intervence či instalace. Oblíbené metody jako placemaking³³ a taktický

urbanismus³⁴ usilují o zpříjemnění městského prostoru. V tomto kontextu je design-build efektivním nástrojem.

9. 3. 1. Design-build a aktivace veřejného prostoru – Archipop

Autorka práce vedla rozhovor s Marií Joja a Barborou Ponešovou na téma placemaking a design-build. Shrnutí rozhovoru ze dne 6. 2. 2025, (V Brně, délka trvání: 60 min) je součástí dizertační práce.

Marie Joja a Barbora Ponešová jsou architektky, které zkoumají téma dočasného využití staveb a formování možností veřejného prostoru formou tzv. *placemakingu*. Momentálně společně vedou ateliérová témata adresující tyto problematiky na FA VUT. Společně založily iniciativu Archipop, na které spolupracují i s autorkou tohoto textu. V rozhovoru hovoří o významu metody *design build* v tomto kontextu, o jejím vztahu ke komunitním projektům a také o konkrétních realizacích, které využívají tento přístup.

Závěr

Rozhovor s Marií Joja a Barborou Ponešovou ukazuje, že metoda *design build* je důležitým nástrojem pro aktivaci veřejného prostoru a zapojení komunity do jeho tvorby. Stěžejní význam je především ve flexibilitě, rychlosti realizace, nízkým nákladům a schopnosti reagovat na konkrétní místo a jeho potřeby.

Zkušenosti z projektů, jako je Landscape festival, Šatník nebo zásahy MIB v Bratislavě, potvrzují, že *design build* se v kontextu těchto typů projektů velmi často objevuje. Tento přístup učí architektky pracovat nejen s materiály a formami, ale i s lidmi a jejich potřebami, což je klíčové pro budoucnost udržitelné a sociálně přínosné architektury.

Wagon a festival Svitava pod parou – případová studie

- **Rok vzniku** 2016 (festival probíhá do roku 2019, Wagon je aktivní do roku 2024)
- **Rozpočet** nevyčísleno – festival sponzorován z dotací – oblast kultury (Brno), vstup na festival byl zadarmo, symbolický poplatek se týkal jízdy parním vlakem
- **Autor projektu** Kristýna Smržová, Jan Orava, Roman Zmrzlý

34 Taktický urbanismus, koncept, který si v dynamické oblasti městského plánování získává stále větší popularitu, revolučně mění způsob, jakým jsou města navrhována a rozvíjena.
Anon., 2023. What Is Tactical Urbanism? [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://urbandesignlab.in/what-is-tactical-urbanism/>

55 a 56 - Projekt Šatník, Vesna - ženský vzdělávací spolek, spolupráce s Archipop a FA VUT, 2024
autor: Barbora Ponešová

57 - festival Svitava pod parou, Městské zásahy Brno, 2016
foto: archiv Městské zásahy

58 - festival Svitava pod parou, 2018
foto: Ondřej Zavadil

35 VIA AUREA, [b.r.]. Dům umění města Brna Městské zásahy [online] [vid. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://www.dum-umeni.cz/mestske-zasahy/t5387>

59 - festival Svitava pod parou, parní lokomotiva KPKV, Městské zásahy Brno, 2016
foto: archiv Městské zásahy

60 - Wagon - workshop, 2017
foto: Kristýna Smržová

61 - Wagon - akce Bonjour Brno, wagon jako kino, 2018
foto: Bonjour Brno

- **Účastníci projektu/ dobrovolníci** Igor Serenčko, Marek Serenčko, Tereza Kvapilová, Karolína Burešová, Lucie Demjanová, Nicol Shicková, Michael Gabriel, Petr Preininger, Martin Blažek, Matěj Jindrák

- **Spolupráce** Překročme řeku Brno, Tripitaka Brno, Teplárny Brno a.s., město Brno

- **Partneři** Klub přátel kolejových vozidel (KVKP) a Jiří Kotas, ČD Cargo, město Brno, ROmili, BKOM, Sbor dobrovolných hasičů Židenice – Černovice, Správa železniční dopravní cesty (SŽDC), Povodí Moravy, Teplárny Brno a.s., Brněnské nábreží z.s., Podané ruce o.p.s., Tripitaka

O projektu

V roce 2016 jsme se v rámci projektu *Městské zásahy Brno*³⁵ zaměřili na aktivaci nábreží řeky Svitavy, které je obklopené chátrajícími průmyslovými areály i obytnými čtvrtěmi. Mezi lety 2016–2019 jsme zde pořádali festival *Svitava pod parou* a další akce pro místní komunitu. Největší atrakcí festivalu byla parní lokomotiva a historická kolejová vozidla, doprovázená hudbou, uměním a aktivitami pro veřejnost. Spolupracovali jsme se spolkem *Podané ruce* na úklidu lokality.

Jedním z cílů bylo dlouhodobě oživit místo, ale kvůli omezenému týmu a nemožnosti trvalého zásahu se to nepodařilo. Přesto jsme získali cenné zkušenosti v organizaci komunitních akcí. Klíčovým prvkem festivalu byl mobilní zázemí – nákladní vagón, pronajatý od ČD Cargo, který jsme umístili na vyřazenou vlečku v areálu Tepláren Brno. Tento vagón jsme nízkonákladově přizpůsobili jako modulární prostor pro koncerty, divadlo, workshopy či promítání.

V roce 2018 byl náš projekt vybrán mezi 12 nejlepšími v soutěži *Young Architect Award* a stal se součástí putovní výstavy.

9. 4. Aktivace staveb, komunitní projekty a sociálně uvědomělá architektura

Design-build projekty zahrnují i komunitní iniciativy, dočasnou aktivaci nevyužitých staveb a sociálně uvědomělou architekturu. Ve vzdělávání pak propojují tvorbu studentů s reálným dopadem na komunitu. Často se zaměřují na dostupné bydlení, komunitní centra či

udržitelné řešení základních potřeb. V ČR roste důraz na sociální témata, spolupráci s neziskovkami i adaptaci brownfieldů.

9. 5. Společenský a kulturní přínos

Metoda design-build má potenciál být nejen užitečnou formou architektonického vzdělávání a praxe, ale zároveň může být i prostředkem rozvoje veřejného prostoru nebo jejím prostřednictvím lze adresovat důležité ekologické a ekonomické faktory. Navrhování a realizace menších objektů je pak užitečnou formou pro experiment a testování postupů, materiálů nebo forem, které lze následně uplatnit i u větších projektů. Přesah této metody můžeme tedy pozorovat i ve vědě a výzkumu.

9. 6. Networking

Před založením webové platformy *Design for the Common Good*³⁶ (pojednáno i v rámci kap. 5) bylo poměrně náročné mapovat projekty design-build v mezinárodním měřítku. Platforma tedy spojuje 4 mezinárodní sítě, které se zabývají projekty design-build často s přesahem do sociálních témat.

10. Závěr

Metoda design-build je celosvětově uznávaný přístup ve výuce architektury, doplňující tradiční vzdělání o praktické zkušenosti. Autorka zkoumá její přínosy a limity v kontextu ČR, především na FA VUT, s důrazem na výuku, architektonickou praxi a společenský rozvoj. Výzkum vychází z případových studií, rozhovorů a odborných publikací.

Cílem design-build je umožnit studentům učení aktivní formou *learning by doing*, což rozvíjí nejen jejich dovednosti v navrhování, ale i týmovou spolupráci, organizaci a kritické myšlení. Klíčová je kvalitní organizace projektu – nejasnosti vedou k problémům v zapojení studentů a chybám v procesu. Efektivní aplikace vyžaduje metodickou přípravu, kvalifikovaný tým a systematickou podporu fakulty.

62 - The Distillery, Social Reactor, Adaptive Reuse, KOGAA Studio, 2018
autor: BoysPlayNice

36 DESIGN FOR THE COMMON GOOD, [b.r.]. Design for the Common Good (DCG) | a coalition of purpose-driven networks [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://designforthecommongood.net/>

63 - Shigeru Ban, temporary housing
autor: Shigeru Ban Architects

Autorka analyzuje výuku design-build na FA VUT (2017–2024) a identifikuje možnosti systémového zapojení, interdisciplinární spolupráce a institucionální podpory. Výuka touto metodou může přispět k reprezentaci fakulty i rozvoji výzkumu. Nejvhodnějším modelem začlenění jsou momentálně menší projekty realizovatelné během semestru.

Design-build přesahuje akademickou sféru do praxe a společenského kontextu. Umožňuje testování nových technologií a podporuje komunitní projekty, nízkonákladovou výstavbu i rozvoj veřejného prostoru. Autorka ověřovala tyto aspekty ve své praxi a zdůrazňuje jejich potenciál pro budoucí zapojení studentů.

Získané poznatky mohou pomoci při implementaci metody do studijního programu FA VUT a širšího akademického i profesního prostředí. Design-build má potenciál propojit výuku s reálnými projekty, výzkumem i inovativní architektonickou praxí.

11. Slovníček pojmů

- **Design-build** – tento pojem lze vyložit v zásadě dvěma způsoby. Prvním je zpracování projektu, u kterého je zodpovědnost za projekt i realizaci v kompetenci jednoho subjektu, druhým je metoda výuky architektů, kdy studenti v rámci vzdělávání staví jimi navržené objekty.
- **Live build projects** - termín pro design-build používaný ve Velké Británii. Zahrnuje ale širší kontext výstupů, které nemusí nutně končit realizovaným objektem. Výsledkem může být jakýkoliv produkt.
- **Learning by doing** – metoda aktivního učení spojená především s Johnem Deweyem. Jedná se o výuku, která je zaměřená na aktivní formu získávání nutných znalostí a zkušeností prováděním dané činnosti.
- **Hands on experience** – odlišná formulace metody learning by doing. Zkušenost je založená na získaných znalostech prováděním činnosti, učení se praxí.
- **Experiential learning** – další z formulací metody learning by doing. Tato definice je spojena s Davidem A. Kolbem, který představuje tzv. cyklus zkušenostního učení.
- **Learning outcomes** – zaměření na výsledky učení, tedy na to, co si studenti z lekcí nebo kurzů skutečně odnášejí a zda jsou schopni tyto znalosti dále aplikovat.

- **From the bottom up** – metoda odspodu nahoru, tento přístup se vyznačuje tím, že změna vychází z iniciativy občanů a komunit, ne z jednání politické nebo institucionální struktury
- **Re-use** – znovupoužití prvků nebo materiálů
- **Placemaking** - Inspiruje lidi k tomu, aby společně znovu promýšleli a přetvářeli veřejné prostory jako srdce každé komunity jednoduchým a efektivním způsobem.
- **Taktický urbanismus** - koncept, který si v dynamické oblasti městského plánování získává stále větší popularitu, revolučně mění způsob, jakým jsou města navrhována a rozvíjena. Jde primárně o lokální, rychlé a malé intervence ve veřejném prostoru, které mohou nastartovat významnější změny.

12. Literatura a zdroje

Použitá literatura a internetové zdroje

- AMERICAN UNIVERSITY OF SHARJAH, 2016. Mr. Michael Hughes. American University of Sharjah [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.aus.edu/faculty/michael-hughes>
- ARTSCHOOL, [b.r.]. artschool.cz :: ARCHITEKTURA PRO DĚTI 6-13 LET [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.artschool.cz/detail-1/564>
- BLACK MOUNTAIN COLLEGE MUSEUM + ARTS CENTER, [b.r.]. Black Mountain College Studies. Black Mountain College Museum + Arts Center [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.blackmountaincollege.org/journal-of-bmc-studies-home/>
- COCOON, [b.r.]. CoCoon [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://cocoon-studio.de/about/>
- DESIGN- BUILD WORKSHOPS AT VIENNA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, [b.r.]. design-build ::projects [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.design-build.at/projects.html?L=1>
- DESIGN FOR THE COMMON GOOD, [b.r.]. Design for the Common Good (DCG) | a coalition of purpose-driven networks [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://designforthecommongood.net/>
- DEWEY, John a Patricia H. HINCHEY, 2019. Moral principles in education and My pedagogic creed. Gorham (Me.): Myers education press. ISBN 978-1-9755-0146-4.
- FA ČVUT, [b.r.]. 1:1 lab [online] [vid. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://1-1lab.cz/>

- FATTINGER, Peter, 2011. DESIGN-BUILD-STUDIO Rahmenbedingungen, Prozesse und Potentiale von Design-Build-Projekten in der Architekturausbildung [online]. B.m. Technische Universität Wien. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.12708/160746>
- FRASER, Murray, 2013. Design research in architecture: an overview. Farnham, Surrey Burlington: Ashgate. Design research in architecture. ISBN 978-1-4094-6217-0.
- GORE, Nils, 2004. Craft and Innovation: Serious Play and the Direct Experience of the Real. Journal of Architectural Education [online]. 58(1), 39–44. ISSN 1046-4883, 1531-314X. Dostupné z: doi:10.1162/1046488041578211
- GROPIUS, Walter, 1919. Idee und Aufbau des Staatlichen Bauhauses Weimar. 1919.
- INSTITUTE OF EXPERIENTIAL LEARNING, [b.r.]. What Is Experiential Learning? Institute for Experiential Learning [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://experientiallearninginstitute.org/what-is-experiential-learning/>
- MALOŠÍKOVÁ, Šárka, 2018. Navrhni a postav: výuka design-build projektů na školách architektury. Vydání první. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Ústav navrhování II, Fakulta architektury. ISBN 978-80-01-06535-8.
- MŠMT, [b.r.]. Impuls, MŠMT ČR [online] [vid. 2025a-02-15]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/impuls-vysledky-uceni>
- MŠMT, [b.r.]. RIV - Rejstřík Informací o Výsledcích, MŠMT ČR [online] [vid. 2025b-02-23]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vyzkum-a-vyvoj-2/riv-registr-informaci-o-vysledcich>
- MŠMT, [b.r.]. RUV - Registr uměleckých výstupů, MŠMT ČR [online] [vid. 2025c-02-15]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/ruv-registr-umeleckych-vystupu>
- PONEŠOVÁ, Barbora, Nicol GALE, Kristýna SMRŽOVÁ a Jan FORETNÍK, 2019. Elementární architektura = Primary architecture. Vydání první. V Brně: Vysoké učení technické, Fakulta architektury. ISBN 978-80-214-5826-0.
- PROJECT FOR PUBLIC SPACES, [b.r.]. What is Placemaking? [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.pps.org/article/what-is-placemaking>
- SARA, Rachel, 2004. Between studio and street: the role of the live project in architectural education. B.m. School of Architecture University of Sheffield.
- STORONOV, Tolya, ed., 2018. The design-build studio: crafting meaningful work in architecture education [online]. New York:

Routledge. ISBN 978-1-138-12180-5. Dostupné z: doi:10.4324/9781315650746

- THE SCHOOL OF ARCHITECTURE, [b.r.]. TSOA / Our History [online] [vid. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://www.tsoa.edu/our-history>
- URBAN DESIGN LAB, 2023. What Is Tactical Urbanism? [online]. [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://urbandesignlab.in/what-is-tactical-urbanism/>
- VIA AUREA, [b.r.]. Dům umění města Brna Městské zásahy [online] [vid. 2025-02-23]. Dostupné z: <https://www.dum-umeni.cz/mestske-zasahy/t5387>
- YALE ARCHITECTURE, [b.r.]. Building Project. Yale Architecture [online] [vid. 2025-02-14]. Dostupné z: <https://www.architecture.yale.edu/academics/building-project>

Zdroje ilustrací a vyobrazení

1 - GOLD, Arnold a HEARST CONNECTICUT MEDIA, 2017. Yale students building house in New Haven to address needs of homeless. New Haven Register [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://s.hdnux.com/photos/64/33/64/13745456/4/960x0.webp>

2 - ORD, Jon, 2012. John Dewey and experiential learning: developing the theory of youth work.

3 - PARISI, Salvatore, 2008. A method for the intelligent authoring.

4 - AUTODESK INC., 2022. design-build-project-delivery-vs-traditional-delivery [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.autodesk.com/blogs/construction/wp-content/uploads/2022/01/design-build-project-delivery-vs-traditional-delivery-768x590.jpg>

5 - THIBODEAU, Raphaël, 2022. agora-maximus-tactical-urbanism-project-laab-collective-plus-signature-design-communication_6.jpg (1500×1000) [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/6335/eac9/4dba/6e44/26c9/564b/slideshow/agora-maximus-tactical-urbanism-project-laab-collective-plus-signature-design-communication_6.jpg?1664477936

6 - AAA - ATELIER D'ARCHITECTURE AUTOGÉRÉE, [b.r.]. AAA - Atelier d'architecture autogérée [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.spatialagency.net/2010/04/28/aaa_4-960x1212.jpg

7 - DESIGN/BUILDLAB, [b.r.]. design/buildLAB, design-build program na LabEx AE&CC at the Ecole Nationale Supérieure de Grenoble [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <http://www.>

designbuildlab.org/wp-content/uploads/2014/01/CFMConstruction61.jpg

8 - ROBERTS, Grady, 2006. A Philosophical Examination Of Experiential Learning Theory For Agricultural Educators. Journal of Agricultural Education [online]. 47. Dostupné z: doi:10.5032/jae.2006.01017

9 - BOULLOSA, Nicolás, 2015. A Pair of Taliesin West Desert Shelters Goes Meta. Architect [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://cdnassets.hw.net/dims4/GG/2d48213/2147483647/resize/876x%3E/quality/90/?url=https%3A%2F%2Fcdnassets.hw.net%2Fb2%2F8b%2F53b4f5d84f02ac1c955f4e2b2cea%2F0515-bestkysshelters-hero.jpg>

10 - DESIGN FOR THE COMMON GOOD (DCG), [b.r.]. DCG Projects Map. Design for the Common Good (DCG) [online]. [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://designforthecommongood.net/about/map/>

12 - SPINE FOR BRNO, FA VUT, 2017. Spine for Brno. FA VUT [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.fa.vutbr.cz/uploads/2565/Spine_5995.jpg

11 - TEREZA HOUDKOVÁ, JAN KRATOCHVÍL, JIŘÍ RYSZAWY, a MARTIN ČENĚK, 2020. Atůln, 1:1 lab FA ČVUT. 1:1 lab [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://1-1lab.cz/wp-content/uploads/pc271594-2.jpg>

13 - ICD UNIVERSITY STUTTGART, 2018. ICD University of Stuttgart, ICD Aggregate Pavilion. ArchDaily [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5bab/e048/f197/cca2/3c00/0b10/slideshow/ICDAP18_01_XS.jpg?1537990723

14 - AERNI, Georg, 2018. Rock Print Pavilion. ETH Zürich - ITA [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://ita.arch.ethz.ch/chairs/architecture-and-digital-fabrication/_jcr_content/par/fullwidthimage/image.imageformat.lightbox.767708848.jpg

15 - KUROIWA, Jesse, 2013. Colorado Building Workshop + DesignBuildBLUFF. ArchDaily [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/53fd/5afe/c07a/8038/8e00/094a/slideshow/8-West_Exterior.jpg?1409112818

16 - JERSEY DEVIL DESIGN/BUILD, [b.r.]. Jersey Devil design/build, Football House [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.jerseydevildesignbuild.com/img/gallery/football/0030.jpg>

20 - STUDENTI FA VUT, 2021. ZAR 2021 – Ponešová/ Smržová/ Joja. foto. 2021.

17 - PONEŠOVÁ, Barbora, 2021. ZAR 2021 – Ponešová/ Smržová/ Joja. foto. 2021.

18 - PONEŠOVÁ, Barbora, 2021. ZAR 2021 – Ponešová/ Smržová/ Joja. foto. 2021.

19 - PONEŠOVÁ, Barbora, 2021. ZAR 2021 – Ponešová/ Smržová/ Joja. foto. 2021.

21 - KUČEROVÁ, Kristýna, 2020. ateliér design-build Smržová/ Ponešová/ Foretník. foto. 2020.

22 - PROKOPIUS, Jan, 2021. projekt Kaple, FA VUT. foto. 2021.

24 - HODONICKÝ, Richard, 2022. Modlitba v krajině. Studenti architektury vytvořili v česko-polském pohraničí křížovou cestu. Earch [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/storage/images/a0/a0909d38-a83a-40ea-8763-a39e7c6d0a99.full.jpg>

23 - HODONICKÝ, Richard, 2022. Modlitba v krajině. Studenti architektury vytvořili v česko-polském pohraničí křížovou cestu. Earch [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/storage/images/46/46c2c021-6e93-4ef0-8eb4-dea4d59cd9ce.full.jpg>

26 - HODONICKÝ, Richard, 2022. Modlitba v krajině. Studenti architektury vytvořili v česko-polském pohraničí křížovou cestu. Earch [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/storage/images/10/107f6802-2b93-43ca-8b17-53ae1846b023.full.jpg>

25 - HODONICKÝ, Richard, 2022. Modlitba v krajině. Studenti architektury vytvořili v česko-polském pohraničí křížovou cestu. Earch [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/storage/images/c8/c829c667-7bdd-4e60-be82-1a6dba40c528.full.jpg>

27 - ATCHESON, Eva, 2024. EcoNelson02 - antarktická stanice. FA VUT [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.en.fa.vutbr.cz/uploads/6825/EcoNelson02_Vizualizace-Eva_Atcheson.jpg

28 - FA VUT, 2024. EcoNelson02 - antarktická stanice. FA VUT [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.en.fa.vutbr.cz/uploads/6825/Obrazek_WhatsApp_2024-04-11_v_14.13.54_91bb7400.jpg

29 - MONOCOQUE, 2017. Monocoque. Archiweb [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://cdn.archmedia.eu/cache/images/buildings/gallery/picture_5551_3.jpg-1600x1200-monocoque.jpg?algorithm=1&mtime=1642353161

30 - FA VUT, 2020. Městská oáza. Ekolist.cz [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/

e6ffb6c50bc1424ab10ecf09e063cd63/82628131_634429224033561_7534361415964950528_n.jpg

31 - COLORADOBUILDINGWORKSHOP COLLEGE OF ARCHITECTURE AND PLANNING, 2018. LONGS PEAK PRIVIES. ColoradoBuildingWorkshop [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://architectureandplanning.ucdenver.edu/images/librariesprovider276/projects/romo-backcountry-privies-2018/junction-elevation-1270x953.tmb-image1500.jpeg?Culture=en&sfvrsn=6e68b1b9_1

32 - COLORADOBUILDINGWORKSHOP COLLEGE OF ARCHITECTURE AND PLANNING, 2014. LAMAR STATION URBAN FARMING CLASSROOM. ColoradoBuildingWorkshop [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://architectureandplanning.ucdenver.edu/images/librariesprovider276/projects/ppage-images/lamar-urban-farming-classroom-_2014-.tmb-image1500.jpg?Culture=en&sfvrsn=ed64acb9_1

33 - ČENĚK, Martin, Jan KYNCL, Tomáš MINAROVÍČ, Eliška MÜLLEROVÁ a Jiří RYSZAWY, 2019. Lávka přes Hlubokou strouhu, 1:1 Lab. 1:1 Lab FA ČVUT [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://1-1lab.cz/wp-content/uploads/01-lavka-hlavacek-cenek-06-web.jpg>

34 - THE ARCHITECTURAL REVIEW, 2011. CAST_Working - Pedagogy: Centre for Architectural Structures and Technology, Canada. The Architectural Review [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://emap-romulus-prod.s3.eu-west-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/sites/12/2011/11/CAST_Working.jpg

35 - AA DESIGN + MAKE, 2022. AA Design + Make. Facebook [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://scontent.fprg4-1.fna.fbcdn.net/v/t39.30808-6/477106129_95597830662555_7082804058792227618_n.jpg?_nc_cat=109&ccb=1-7&_nc_sid=127cfc&_nc_ohc=gLa3_F7rquUQ7kNvgENIpSS&_nc_oc=Adh_n-GB7oh0dp5QbJt-Nab6nQFvJvrkc-IDi8_SwEbvKdf9Eae_Qc5EUHh1LQYANL9OkdoRoCe30kZCRHlpuqs&_nc_zt=23&_nc_ht=scontent.fprg4-1.fna&_nc_gid=ACbi5_wR9dhefoiuf0ekU10&oh=00_AYDmxBf-L6kJR4-OEAKZzlk0M10b5crdgOb0Si7dpmSn2w&oe=67BA500A

36 - COURTESY OF VICTORIA AND ALBERT MUSEUM, 2019. Prefabrication at ICD's laboratory. stir world [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.stirworld.com/images/see/550_Article_StuttgartPavilions_3.jpg?53

37 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

38 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

39 - KUVAC, Igor, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

42 - KUVAC, Igor, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

41 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

40 - KUVAC, Igor, 2022. projekt Pod ledovcem. foto

43 - GABRIEL, Michael, 2023. projekt Pod ledovcem. foto

45 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2023. projekt Dvě věže. foto. 2023.

46 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2023. projekt Dvě věže. foto. 2023.

44 - HRADLOVÁ, Barbora, 2023. projekt Dvě věže. foto

47 - NOVÁČKOVÁ, Lucie, 2023. projekt Koruna. foto. 2023.

48 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2023. projekt Koruna. foto. 2023.

49 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2023. projekt Koruna. foto. 2023.

50 - SMRŽOVÁ, Kristýna, 2023. projekt Koruna. foto. 2023.

51 - HODONICKÝ, Richard, 2021. Jan Tyrpekl - Tree House [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/storage/images/59/59f351df-c54e-4677-92b4-12f64f2e39b9.full.jpg>

52 - ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU 2022, 2022. Lesanka, Jan Fabián. Česká cena za architekturu 2022 [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://ceskacenaazaarchitekturu.cz/uploads-v2/xejywmzhpgp9kvniymx-kbwi1110-1920x0.jpg>

53 - LANDSCAPE FESTIVAL, 2018. Žižkovská highline. Česká komora architektů [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://www.cka.cz/cdn-cgi/image/w=2560,f=webp/++api++/svet-architektury/architekti-a-projekty/seznam-architektu/m-a-kloda-martin/zizkovska-highline/@@images/8249f663-936f-4588-a70c-f5e05aa00373.jpeg>

54 - RAUMLABOR BERLIN, 2017. Popup Monument. Raumlabor Berlin [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: <https://raumlabor.net/wp-content/uploads/2017/09/website-bild-2.2-965x662.jpg>

56 - BARBORA PONEŠOVÁ. projekt Šatník, Archipop, Vesna a FA VUT. 2024.

55 - BARBORA PONEŠOVÁ. projekt Šatník, Archipop, Vesna a FA VUT. 2024.

57 - ARCHIV MĚSTSKÉ ZÁSAHY, 2016. festival Svitava pod parou. foto. 2016.

58 - ZAVADIL, Ondřej, 2018. festival Svitava pod parou. foto. 2018.

59 - ARCHIV MĚSTSKÉ ZÁSAHY, 2016. festival Svitava pod parou. foto. 2016.

60 - KRISTÝNA SMRŽOVÁ, 2017. wagon.

61 - BONJOUR BRNO, 2018. wagon.

62 - BOYSPLAYNICE, 2018. The Distillery, Social Reactor / KOGAA Studio. ArchDaily [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://images.adsttc.com/media/images/5b4f/8634/f197/ccf1/f000/00c8/slideshow/-_Featured_Image.jpg?1531938343

63 - SHIGERU BAN ARCHITECTS, 2023. Shigeru Ban unveil an updated prototype for temporary housing in Turkey-Syria. stir world [online] [vid. 2025-02-18]. Dostupné z: https://www.stirworld.com/images/article_gallery/shigeru-ban-with-the-voluntary-architects-rsquo-network-has-created-temporary-housing-in-earthquake-affected-turkey-and-syria-temporary-housing-in-turkey-syria-shigeru-ban-architects-stirworld-230415011735.jpg

13. Seznam vlastních prací

Publikační činnost

Odborná kniha

- PONEŠOVÁ, Barbora, Nicol GALE, Kristýna SMRŽOVÁ a Jan FORETNÍK, 2019. *Elementární architektura = Primary architecture*. Vydání první. V Brně: Vysoké učení technické, Fakulta architektury. ISBN 978-80-214-5826-0.

Konference

- Aktivní účast na *With Head & Hands, Ústav navrhování II, FA ČVUT* (Sborník konference je v době odevzdání práce zpracováván)

Článek v časopise ERA 21

- SEHO, Hana, Kristýna SMRŽOVÁ a Martin KLODA, 2022. Navrhnout a postavit. *ERA21*. **22**(129). ISSN 1801-089X.

Článek na platformě Archiweb

- SMRŽOVÁ, Kristýna. *Archiweb - Výuka architekturou* [online] [vid. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/press/vyuka-architekturou>

Konference

- Aktivní účast na 8th ANNUAL CONFERENCE ON ARCHITECTURE AND URBANISM 2019

Konference

- Aktivní účast na *Design as a collective improvisation* – online, 2021

Konference

- Aktivní účast na *PhD Research Symposium 2018*

Článek ve sborníku

- SMRŽOVÁ, Kristýna. Possibilities of Using Less Frequently Utilized Areas of Railway Infrastructure. Online. In: *PhD Research Symposium 2018*. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, 2018, s. 47–52. ISBN 978-80-214-5664-8. Dostupné z: <https://doi.org/10.13164/phd.fa2018.7>. [cit. 2025-02-15].

Konference

- Aktivní účast na *PhD Research Symposium 2017*

Článek ve sborníku

- SMRŽOVÁ, Kristýna. Railway: Alternative Options for Architecture. Online. In: *PhD Research Symposium 2017*. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, 2017, s. 95–100. ISBN 978-80-214-5549-8. Dostupné z: <https://doi.org/10.13164/phd.fa2017.14>. [cit. 2025-02-15].

Výzkumné projekty

- Hlavní řešitelka projektu FRP_2023_PUTČ9_7 - Betlém – koledomat 11.9.2023 — 30.11.2023
- Spoluřešitelka projektu FRP_2023_PUTČ8_5 - Lignum 1:1 - 1.3.2023 — 1.8.2023
- Hlavní řešitelka projektu FRP_2022_PUTČ6_13 - Experimentální workshop - 1.5.2022 — 31.12.2023
- Hlavní řešitelka projektu FRP_2020_PUTČ3_6 - Workshop s realizací a výstava - ateliér 1:1 - 1.1.2021 — 30.9.2021
- Spoluřešitelka projektu RP_VS/2017/9 - Outdoorová fotolaboratoř/kresba prostoru vs. kresba prostorem - 1.5.2017 — 31.12.2017

Mezinárodní design-build projekty – lektorské pobyty

- Lektorská účast na mezinárodním realizačním workshopu – Kotydz – design & build workshop in Poznan – duben 2023. Výsledky workshopu:

SARP POZNAN, 2023. *Kotydz workshop - 2023 - YouTube* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=WhSePNh30hU>
- Lektorská účast na mezinárodním realizačním workshopu - Iconic RED KIOSK A Journey to Modernist Heritage – Banja Luka, říjen 2024. Výsledky workshopu:

БЕОГРАДУ, Рачунски центар, Електротехнички факултет, Универзитет у, 2024. RED Kiosk Transformer испред зграде АГГФ-а као резултат пројекта (Иконични) црвени киоск – путовање кроз модернистичко наслеђе. *UNIBL* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://aggf.unibl.org/sr-lat/vesti/2024/10/red-kiosk-transformer>

Výstavy

- Výstava bez kritického katalogu – Design-build – galerie Mini, FA VUT – 2022:

FA VUT, 2022. DESIGN BUILD - výstava v galerii mini. *Fakulta architektury VUT v Brně* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.fa.vut.cz/>
- Architektura na kolejích - výsledky workshopu v Galerii Mini – 2018:

FA VUT, 2025. Architektura na kolejích - výsledky workshopu v Galerii Mini. *Fakulta architektury VUT v Brně* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.fa.vut.cz/>

Přednášky

- Architektura rukama – Kristýna Smržová a Michael Gabriel – konference Měníme prostor v místo – Brno, 2024
- Kobra: Work and Design-build – Kristýna Smržová, Michael Gabriel, Petr Preininger – Banja Luka 2024
- Seance Reuse & DIY – ateliér Kobra – Galerie Jaroslava Fragera, Praha, 2024
- Architekt v praxi – vlastníma rukama – Kristýna Smržová a Barbora Ponešová – Brno, 2020

- 20. Šumperská Pecha Kucha night – Marie Joja, Kristýna Smržová, Barbora Ponešová – Šumperk, 2023

Rozhovory

- Joja, Marie a Ponešová, Barbora / Smržová, Kristýna* (2025): Osobní interview, 6. 2. 2025, Brno, ČR
- Kaftan, Martin / Smržová, Kristýna* (2025): Osobní interview, 6. 2. 2025, Brno, ČR
- Malošiková, Šárka / Smržová, Kristýna* (2025): Osobní interview, 17. 1. 2025, Brno, ČR
- MLéčka, Jan / Smržová, Kristýna* (2025): Osobní interview, 17. 2. 2025, online

Katalog realizací

- Design-build, Kristýna Smržová, 2017-2024 – nepublikováno

14. Výběr ohlasů

Oceněné projekty a zveřejnění v médiích

- Ocenění projektu Pod ledovcem - 23. cena Bohuslava Fuchse:**

CZECHDESIGN, Redakce, [b.r.]. *Sledovali vliv změny klimatu na krajinu v polském letovisku a vyhráli! Cena Bohuslava Fuchse zná své vítěze - CZECHDESIGN* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/sledovali-vliv-zmeny-klimatu-na-krajinu-v-polskem-letovisku-a-vyhrali-cena-bohuslava-fuchse-zna-sve-viteze>
- Ocenění projektu Koloseum – 19. cena Bohuslava Fuchse:**

SOFA, [b.r.]. *Park?* [online]. [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.sofa.vutbr.cz/park/>
- Česká televize, pořad ArtZóna – reportáž o festival Svitava pod parou:**

Art týden: Svitava pod parou - 17. září 2019 - ArtZóna | Česká televize [online]. 2019 [vid. 19.02.2025]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/12072033166-artzona/319294340010010/cast/719916/>
- Rozhovor s Kristýnou Smržovou o metodě design-build na FA VUT v jejím ateliéru:**

NOVOTNÁ, Jana, VUT, 2022. *Události na VUT 2021/2022 – 4 by Nakladatelství VUTIUM - Issuu* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: https://issuu.com/nakladatelstvivotium/docs/udlosti_04_2021_22 S.38 – 40 a S.10

- **Článek o projektu Kaple v médiích:**

FA VUT BRNO, 2022. Studentky brněnské fakulty architektury navrhly a postavily kapli z bílých plachet. *Earch* [online] [vid. 2025-02-16]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/revue/clanek/studenti-brnenske-fakulty-architektury-postavili-kapli-aneb-kdyz-atelier-nezustane-na-papire>

- **Článek o projektu Kaple v médiích:**

PODEŠVA, Pavel, 2022. Studenti se pomodlí v nové kapli, vznikla na Fakultě architektury brněnského VUT. *Brněnský deník* [online]. [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/studenti-se-pomodli-v-nove-kapli-vznikla-na-fakulte-architektury-brnenskeho-vut.html

- **Článek o projektu design-build v Lelekovicích v médiích:**

FA VUT, 2023. Vylézt na dřevěnou Ženu a schovat se v Hnízdě. Experimentální objekty můžete navštívit v Lelekovicích u Brna. *Earch* [online] [vid. 2025-02-16]. Dostupné z: <https://www.earch.cz/architektura/clanek/vylezt-na-drevenou-zenu-a-schovat-se-v-hnizde-experimentalni-objekty-muzete-navstivit-v-lelekovicich-u-brna>

- **Článek o projektu design-build v Lelekovicích v médiích:**

DESIGNMAG.CZ, [b.r.]. *Studenti architektury z VUT v Brně postavili tři veřejně přístupné dřevěné objekty v obci Lelekovice – DesignMag.cz* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.designmag.cz/architektura/113233-studenti-architektury-z-vut-v-brne-postavili-tri-verejne-pristupne-drevene-objekty-v-obci-lelekovice.html>

- **Článek o projektu design-build v Lelekovicích v médiích:**

RED, 2023. Mladí architekti vytvořili experimentální stavby ze dřeva. Obdivovat je můžete v Lelekovicích na Brněnsku. *Zprávy z Moravy* [online]. [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://zpravyzmoravy.cz/mladi-architekti-vytvorili-experimentalni-stavby-ze-dreva-obdivovat-je-muzete-v-lelekovicich-na-brnensku/>

- **Debaty ERA21 zaměřená na design-build projekty v kině Art, Brno, aktivní účast:**

ERA21, [b.r.]. *Aktuálně z redakce / ERA21* [online] [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <https://www.era21.cz/cs/clanky/aktualne-z-redakce/2022-09-28-valldaura-a-quarantine-cabin-a-debata-era21/>

- **Design-build projekty nejen na FA VUT přístupné z webu studia Kobra:**

KOBRA, [b.r.]. Design & Build. *KOBRA* [online]. [vid. 2025-02-19]. Dostupné z: <http://kobraarch.cz/design-and-build/>

15. cv

www.kobraarch.cz
atelier@kobraarch.cz
+420 728 896 153
smrzova@vutbr.cz

FA VUT

Ústav prostorové tvorby - asistent

Architektonická praxe

- **2023** založila sdružení Archipop - spolu s M. Joja a B. Ponešovou
- **2020** zakládá ateliér Kobra - s M. Gabrielem a P. Preiningerem
- **2019** ateliér Ro_ar - Szymon Rozwałka Architects
- **2017, 2018** ateliér Dílna - Michal Palaščák architekti
- **2017** Fara-on platforma a PLUKK architekti
- **2015 - 2016** ateliér DRNH
- **2014** ateliér b9

Organizační schopnosti a výuka na FA VUT

- **2024** Urbanistický ateliér ve spolupráci s Winym Maasem, S. Rozwalkou, M. Palaščákem, K. Havlíšem a R. Suchánkem
- **2023** Vedoucí bakalářských prací - Možnosti proluky - společně s B. Ponešovou
- **2020 - 2024** Výuka metodou Design-build a výuka ZAR - společně s B. Ponešovou a M. Joja
- **2017- 2021** Výuka ateliérů s Barborou Ponešovou a Janem Foretníkem (ZAR, bakaláři, diplomanti)
- **2017, 2018** Výuka cvičení z předmětu Interiér a výstavnictví
- **2016 - 2019** Každoroční organizace festivalu Svitava pod parou a organizace workshopů v rámci tohoto projektu - site specific project (Festival) (Wagon)
- **2016** Organizace výstavy diplomantů arch. Jana Mléčky

Workshopy a výstavy

- **2024** Organizace workshopu Betlém/skládačka - Design-build

- **2023** Organizace workshopu v Lelekovicích - Design-build
- **2022** Organizace experimentálního workshopu “Pod ledovcem”
- **2022** Organizace výstavy “Design build” v galerii Mini - společně s B. Ponešovou
- **2021** Organizace workshopu “Kaple” - Design-build
- **2019 - 2024** Letní škola Dílna, workshop Pelhřimovy - 5x účast
- **2020** Organizace workshopu AT Bronx “Koloseum” Design-build
- **2018** Organizace workshopu “Výroba přístřešku” - Svitava pod parou
- **2018** Organizace workshopu “Architektura na kolejích” + výstava v Galerii Mini
- **2018** workshop “Naše škola” - spolupráce FA VUT se ZŠ Antonínská - účast
- **2018** Wagon - workshop
- **2016** brněnské laboratoře architektury a výstava v Galerii architektury - účast
- **2015** Meshworks - Patrick Bedarf a atelier Kogaa - účast
- **2015** Landscape festival, Vagon - gallery, H3T architekti - účast
- **2014** Kuklík “Místo v krajině” - účast
- **2013** Olomouc - Petr Jakšík a Szymon Rozwalka - účast

16. Abstract

For graduates of architectural education, bridging the gap between acquired knowledge and professional practice can be a significant challenge. Architecture is a highly complex field in which the final tangible outcome plays a crucial role. However, the knowledge and skills required for successfully completing such projects are difficult to simulate within an academic setting. In this regard, the *design-build* method holds great potential for expanding the possibilities of architectural education.

This study examines the *design-build* method on two levels—architectural education and architectural practice—specifically in the context of small-scale construction projects, with an emphasis on their potential for research development, public space enhancement, and community projects.

From an educational perspective, particularly in defining *learning outcomes*, *design-build* serves as an effective approach to hands-on learning based on the *learning by doing* method. For architecture students, this approach provides a deeper understanding of the complex process of building realization, interdisciplinary collaboration, and project organization, helping them develop applicable skills for professional practice. Additionally, this method allows for a degree of experimentation, offering potential for research and development as well as addressing various social issues.

In terms of architectural practice, notable aspects include the acceleration, cost reduction, and simplification of small-scale construction projects. The *design-build* method also enables experimentation with construction techniques and materials, providing a more flexible approach to building design. In the context of public space development and community projects, this method can serve as a tool for formulating concrete objectives and implementing meaningful changes.

This study presents a detailed analysis of *design-build* projects carried out by students at the Faculty of Architecture at Brno University of Technology (FA VUT)

between 2017 and 2024, primarily from the studios of Kristýna Smržová and Barbora Ponešová, as well as from architectural practice. Through these case studies, the relationship between *design-build* and public space is examined, providing insights into how these projects function in specific cases and how the method can be applied to address diverse topics.

The aim of this research is to map the possibilities and limitations of the *design-build* teaching method within the context of the Czech Republic, analyze the implementation of specific projects, and outline their potential application in architectural practice, research, and development. Based on these findings, key factors and patterns have been identified that should be considered when integrating the *design-build* method into the curriculum, particularly at FA VUT. The case studies, drawn from the author's personal experience in leading such projects both in academia and professional practice, form a fundamental part of the qualitative research conducted through the *research by design* methodology, as presented in this study.

